ArcheoPro Archeologisch rapport
Nr. 22059

High Chaparral, Oirsbeek
Gemeente Schinnen
Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek

Oktober 2025

ArcheoPro

ArcheoPro Archeologisch rapport Nr. 22059

High Chaparral, Oirsbeek Gemeente Schinnen Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek

Colofon	
Opdrachtgever	Aelmans, Kerkstraat 4, 6367 JE Voerendaal
Projectcode	22-104
Bestandsnaam	ArcheoPro Rapport High Chaparral, Oirsbeek 2025 10 24
Versie	24-10-2025
Status	Definitief
Archis melding (zaaknummer)	5275899100
Bevoegd gezag	Gemeente Beekdaelen
Deskundige namens de bevoegde overheid	Mevr. , regio-archeoloog Parkstad
Opslagplaats documentatie	Provinciaal depot Limburg, E-depot, Archis, depot ArcheoPro
ISSN	1569-7363
Auteur(s)	(actorregistratie 98005942)
Projectleider	(actorregistratie 98005942)
Projectmedewerkers	(actorregistratie 98005942) (actorregistratie 55660015)
Onderaannemers	Niet van toepassing
Autorisatie	Drs , senior KNA archeoloog

Uitgegeven door ArcheoPro
© Copyright 2022 ArcheoPro, Eijsden

ArcheoPro
Sint Jozefstraat 45
NL 6245 LL Eijsden
Nederland

Tel : 0(0 31) 43 3672586
www.archeopro.nl

Kamer van Koophandel Limburg: 14117581
e-mail: info@archeopro.nl

Inhoudsopgave

SAMENVATTING **4**

1. INLEIDING **6**

1.1 ALGEMEEN 6
1.2 LOCATIEGEGEVENS (LS02) 6
1.3 HUIDIGE SITUATIE (LS01) 8
1.4 AARD VAN DE INGREEP (LS01) 8
1.5 ONDERZOEK EN VRAAGSTELLING (LS01) 9
1.6 BELEID EN RANDVOORWAARDEN 9

2 BUREAUONDERZOEK **11**

2.1 METHODE EN BRONNEN 11
2.2 GEO(MORFO)LOGIE EN BODEM (LS04) 12
2.3 REFERENTIEPROFIEL 14
2.4 ARCHEOLOGIE (LS01/LS04) 19
2.5 INFORMATIE AMATEURARCHEOLOGEN (LS01/LS04) 20
2.6 HISTORIE (LS03) 24
2.7 GESPECIFICEERD ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSMODEL (LS05) 29
2.8 ONDERZOEKSSTRATEGIE (LS05) 31

3 VELDONDERZOEK **33**

3.1 VERRICHTE WERKZAAMHEDEN (VS03) 33
3.3 RESULTATEN EN INTERPRETATIE BOORONDERZOEK (VS03) 33

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN (VS07) **38**

4.1. CONCLUSIES 38
4.2. SELECTIEADVIES 38
4.3 SELECTIEBESLUIT 39

5. LITERATUUR EN BRONNEN **40**

6. BIJLAGEN **42**

BIJLAGE 1: VERKLARENDE WOORDENLIJST 42
BIJLAGE 2: ARCHEOLOGISCHE TIJDSCHAAL 42
BIJLAGE 3: OVERZICHT VONDSTLOCATIES 43
BIJLAGE 4: OVERZICHT ARCHEOLOGISCHE MONUMENTEN 43
BIJLAGE 5: OVERZICHT ARCHEOLOGISCHE ONDERZOEKSMELDINGEN 43
BIJLAGE 6: BOORBESCHRIJVING 45

Samenvatting

In februari 2023 is door ArcheoPro een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor een akkerterrein aan de Hagerweg te Oirsbeek naast de camping High Chaparrel, gemeente Beekdaelen.
Het archeologisch vooronderzoek betrof een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) middels verkennende boringen en een bureaustudie. De centrale vraagstelling van het bureauonderzoek luidt: welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied? De centrale vraagstelling van het inventariserend veldonderzoek verkennende fase luidt: Kan op basis van de resultaten van het IVO-O verkennende fase door middel van grondboringen de gespecificeerde archeologische verwachting en/of waarde worden bijgesteld?

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het plangebied een hoge verwachting voor bewoning en/of begraving voor resten van agrarische gemeenschappen uit alle periodes vanaf het neolithicum tot en met de volle middeleeuwen en een middelhoge verwachting voor laat-paleolithische en mesolithische resten van jagers-verzamelaars gemeenschappen. Voor *off site* fenomenen uit alle perioden vanaf het neolihicum geldt een hoge verwachting.

Uit het booronderzoek blijkt dat de oorspronkelijke bodem binnen het zuidoostelijke deel van het plangebied enkel uit primaire eolische lössleem bestaat met in de top de verwachte leembrikgrond met een nagenoeg nog intacte Bt-horizont. Binnen het lager gelegen noordwestelijke deel van het plangebied is eveneens een leembrikgrond in primaire lössleem aangetroffen, maar wordt deze afgedekt door een colluviumlaag met een dikte van 50 tot 60 cm.

Op basis van het verkennend booronderzoek dient de hoge archeologische verwachting met betrekking tot resten uit de periode neolithicum-volle middeleeuwen te worden behouden. De verwachting met betrekking tot het aantreffen van behoudenswaardige vuursteenvindplaatsen uit het laat-paleolithicum en mesolithicum kan worden bijgesteld naar laag.

Aanbevolen wordt om binnen het plangebied een archeologisch vervolgonderzoek middels proefsleuven uit te voeren naar de aanwezigheid en behoudenswaardigheid van archeologische resten van sporennederzettingen en begraving uit de periode neolithicum-volle middeleeuwen.

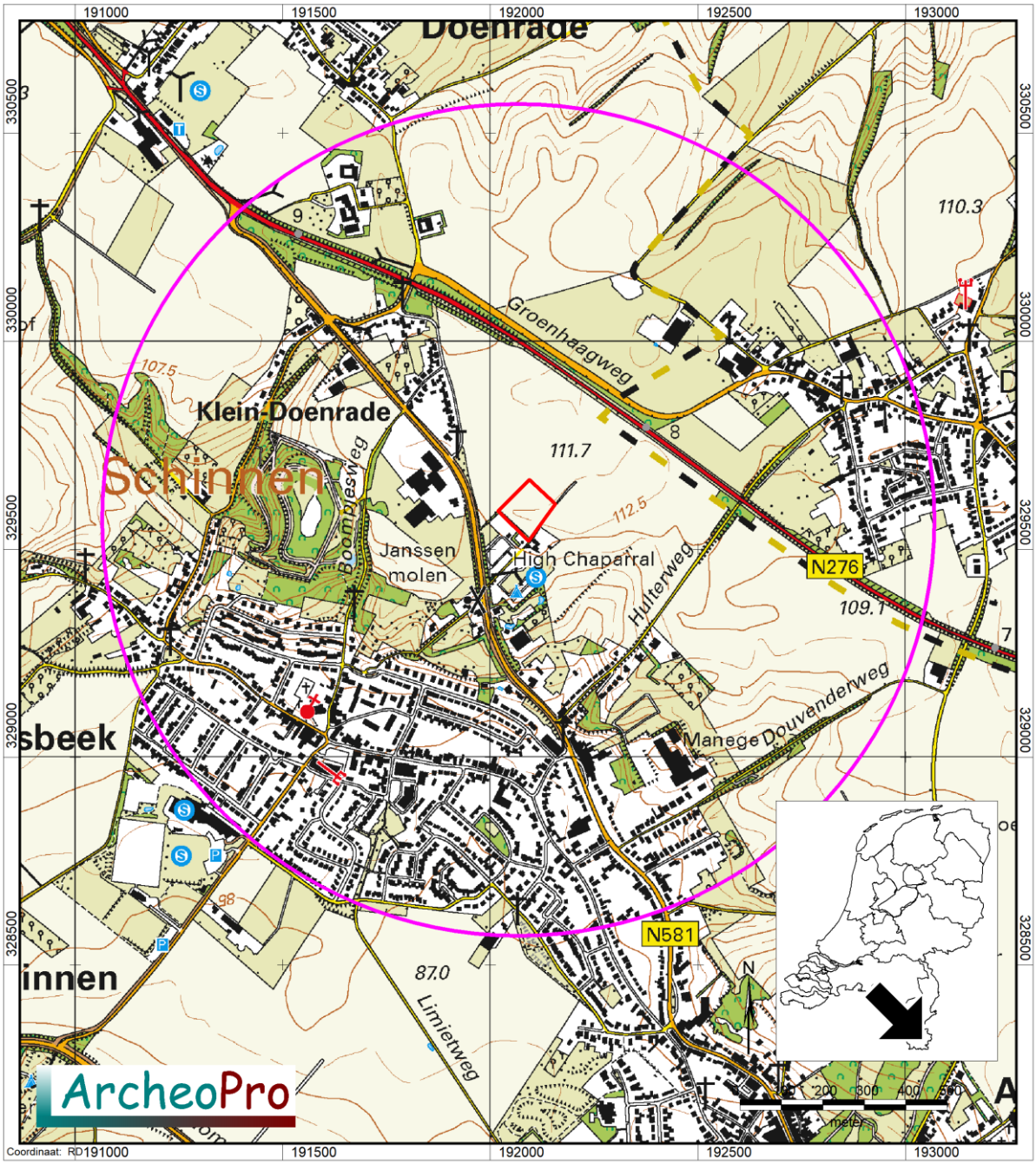

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rood omlijnd) op de topografische kaart. [1] ***De cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied aan.***

[1] Bron: Kadaster Topografische Dienst, Emmen 2008.

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Opdrachtgever	Aelmans, Kerkstraat 4, 6367 JE Voerendaal
Contactpersoon opdrachtgever	Dhr.
Datum uitvoering bureaustudie	januari 2023
Datum uitvoering veldwerk	3 februari 2023
Archis onderzoeksmelding	5275899100
Onderzoekskader	Bestemmingsplanwijzing/aanvraag bouwvergunning
Bevoegde overheid	Gemeente Beekdaelen
Deskundige namens de bevoegde overheid	Mevr. , regio-archeoloog Parkstad
Bewaarplaats vondsten	nvt
Bewaarplaats documentatie	Provinciaal depot Limburg, E-depot, Archis, depot ArcheoPro

1.2 Locatiegegevens (LS02)

Provincie	Limburg
Gemeente	Beekdaelen
Plaats	Oirsbeek
Toponiem/adres	Camping High Chaparral, Hagerweg 20 te Oirsbeek
Globale ligging	Buitengebied noordzijde Oirsbeek tussen de Provinciale weg Zuid en de N276.
Hoekcoördinaten plangebied (bounding box)	192019 / 329520 192019 / 329620 192117 / 329620 192117 / 329520
Kadastrale ligging	OBK00-D-2839, OBK00-D-2841, OBK00-D-2842 en OBK00-D-2840
Oppervlakte plangebied	0,94 hectare
Eigendom	particulier
Grondgebruik	akker
Hoogteligging	109,6-111,0
Bepaling locaties	GPS Garmin

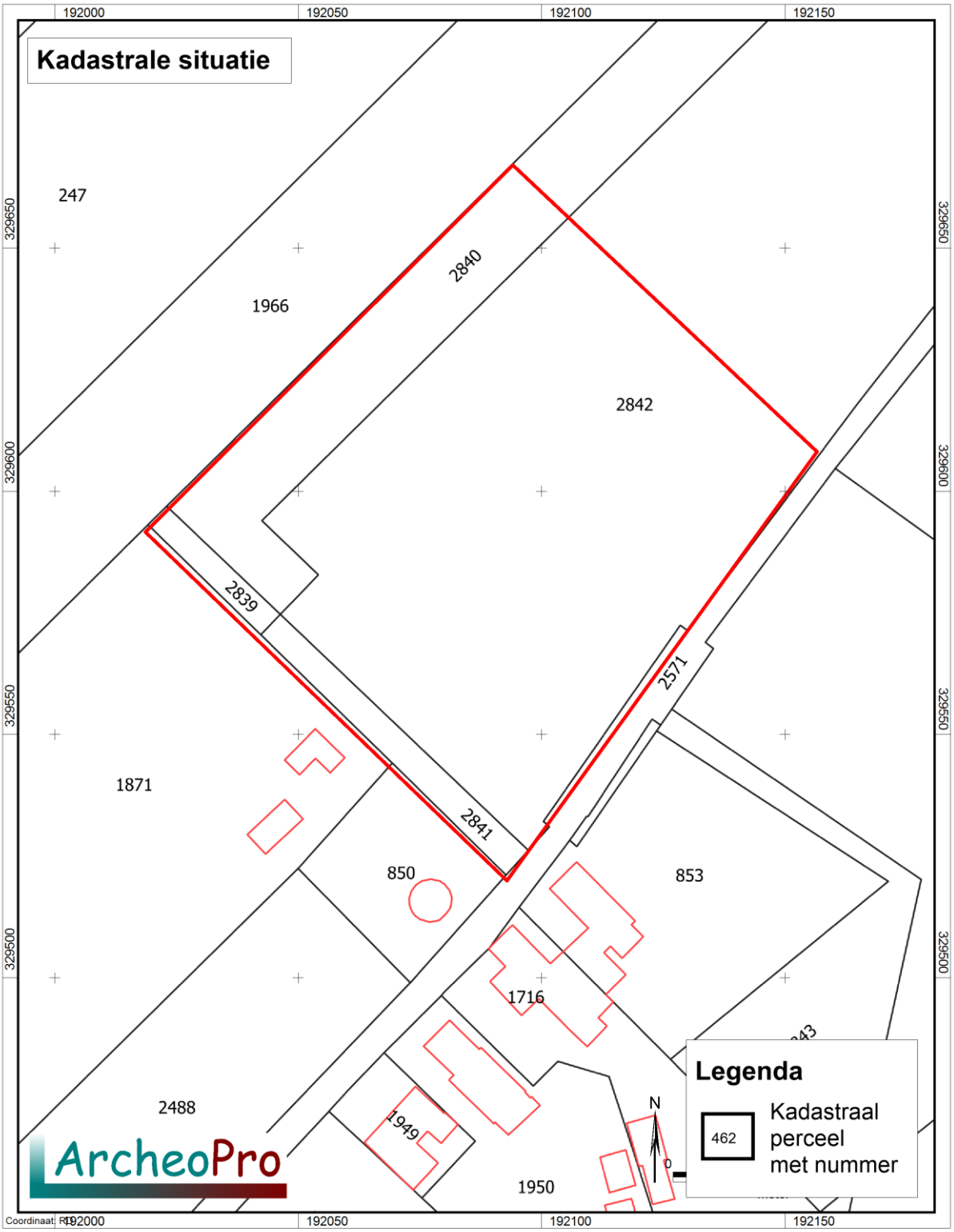

Figuur 2: Het plangebied op de kadasterkaart [2]

[2] Bron: www.kadaster.nl

1.3 Huidige situatie (LS01)

Het plangebied is in gebruik als akker. Aan de zuidzijde grenst de akker aan het campingterrein. Tussen het campingterrein en de akker bevindt zich een smalle groenstrook met bomen. Aan de oostelijke zijde grenst het plangebied aan de Hagerweg. De akker is licht glooiend met het laagste deel langs de noordwestelijke perceelgrens. Het hoogteverschil binnen het plangebied bedraagt circa 1,4 meter.

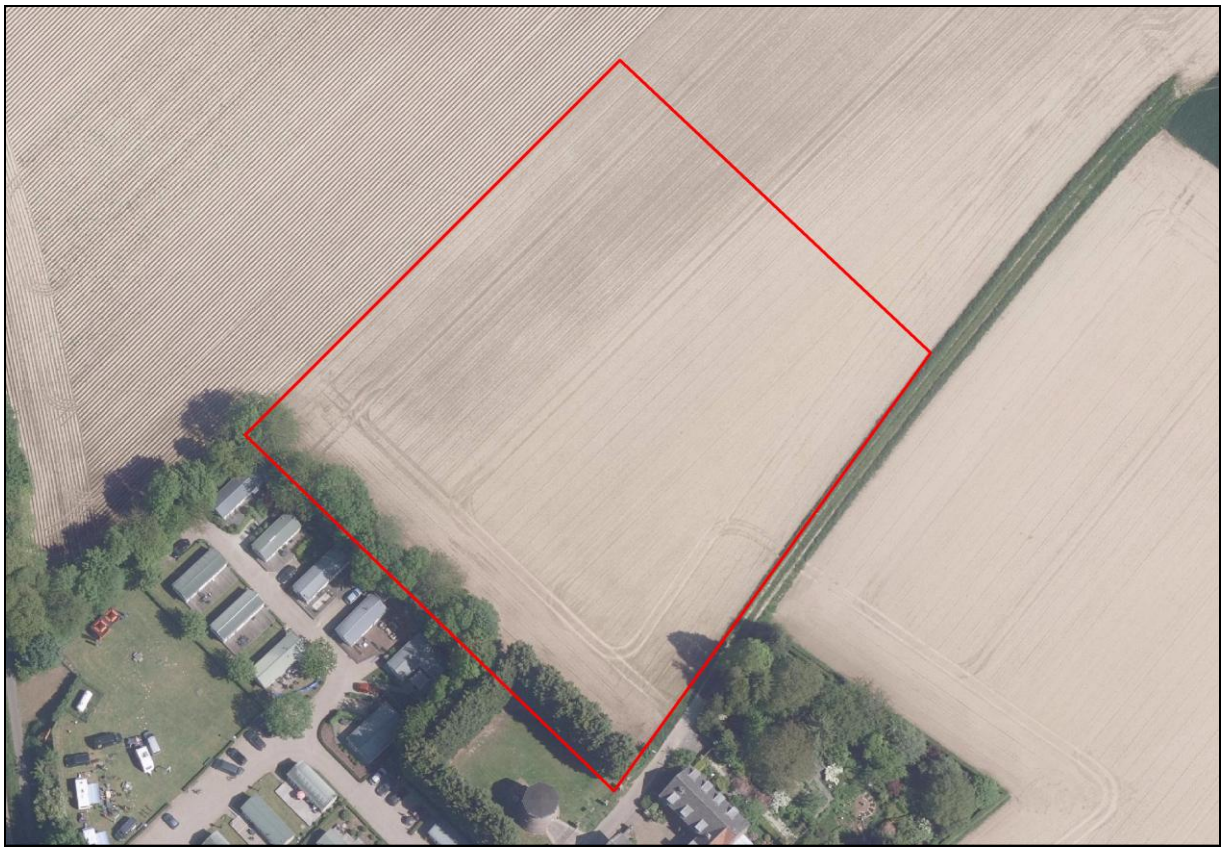

Figuur 3: Luchtfoto uit 2021 met daarop rood omlijnd het plangebied 3

1.4 Aard van de ingreep (LS01)

Aard ingreep	Uitbreiding van de camping.
Wijze fundering	Onbekend
Onderkeldering	Nee
Diepte bodemverstoring	Onbekend
Verwachte wijziging GW-stand	Nee
Toekomstige ligging boven- en ondergrondse infrastructuur	Onbekend
Toekomstige ligging verharding	Onbekend

[3] Bron: http://www.pdok.nl

1.5 Onderzoek en vraagstelling (LS01)

In februari 2023 is door ArcheoPro een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor een terrein aan de Hagerweg 20 te Oirsbeek, gemeente Beekdaelen.

Het archeologisch vooronderzoek betrof een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) middels verkennende boringen en een bureaustudie. Bureauonderzoek heeft tot doel om alle beschikbare informatie te bundelen. Vervolgens kan deze gebruikt worden om te komen tot een gespecificeerde archeologische (verwachtings)waarde. De centrale vraagstelling van het bureauonderzoek luidt: welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied?
Inventariserend Veldonderzoek heeft vervolgens tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van veldwaarnemingen. Aan de hand van de resultaten hiervan kan worden vastgesteld of binnen het plangebied daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn. Op welke diepte deze (kunnen) voorkomen en of deze vervolgonderzoek en/of planaanpassing vereisen. De centrale vraagstelling van het inventariserend veldonderzoek verkennende fase luidt: Kan op basis van de resultaten van het IVO-O verkennende fase door middel van grondboringen de gespecificeerde archeologische verwachting en/of waarde worden bijgesteld? Indien beantwoord met ja, dient deze bijstelling te worden toegelicht.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische (verwachtings)waarde van een plangebied te gebeuren op grond van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1). Het onderzoek is uitgevoerd door drs. (senior KNA archeoloog / senior KNA prospector) en drs. ing. (GIS-ondersteuning) conform de hiervoor vastgelegde normen en richtlijnen (KNA 4.1 en SIKB BRL 4000). ArcheoPro is in het bezit van het daarvoor vereiste SIKB BRL 4000 certificaat 4002 en 4003 (IVO o).

1.6 Beleid en randvoorwaarden

Het plangebied ligt in een gebied waarvoor een gemeentelijk archeologisch beleid is vastgesteld.[4] Op grond van het gemeentelijk archeologiebeleid en het bestemmingsplan Buitengebied Schinnen[5] valt het plangebied op het moment van het opstellen van de bureaustudie in een zone met een archeologische dubbelbestemming Waarde–Archeologie 2 (figuur 12). Aan deze dubbelbestemming heeft het gemeentelijke beleid en het bestemmingsplan de vrijstellingsgrenzen van 40 cm (diepte) en 1.000 m^2 gekoppeld. Vanaf 23 april 2024 geldt het Paraplubestemmingsplan Archeologie.[6] Volgens dit nieuwe plan geldt momenteel voor het plangebed een Waarde-Archeologie 4 (hoge archeologische verwachting) geldt een onderzoeksplicht bij het aanvragen van een omgevingsvergunning voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 250 m^2 en een bodemverstoring van meer dan 0,40 meter beneden het maaiveld.
Om in deze zone een omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient de initiatiefnemer bij overschrijding van de vrijstellingsgrens, een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

---

[4] Gemeente Beekdaelen.
[5] NL.IMRO.0962.BPBuitengebied-VA01, onherroepelijk vastgesteld op 14 maart 2013.
[6] Paraplubestemmingsplan Archeologie Beekdaelen, NL.IMRO.1954.BPArcheologie-VA01, vastgesteld 23-4-2024

De gemeente Beekdaelen heeft geen aanvullende uitvoeringskaders voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode en bronnen

Het bureauonderzoek wordt uitgevoerd conform de KNA 4.1, protocol 4002. Tijdens het bureauonderzoek wordt door de bestudering van de beschikbare bronnen, kennis vergaard omtrent de bodem en geologie van het onderzoeksgebied en de in en rondom het plangebied aanwezige bekende en te verwachten archeologische waarden. Op basis hiervan wordt op het schaalniveau van het plangebied een locatie specifiek verwachtingsmodel geformuleerd. Dit model kan gedetailleerder zijn dan de verwachtingsmodellen (trefkansen) zoals deze op de gemeentelijke verwachtingskaarten worden gepresenteerd. Eventueel worden ook lokale deskundigen geraadpleegd. Aan de hand van de resultaten van het bureauonderzoek kan de beste aanpak voor het veldonderzoek worden bepaald. Het veldonderzoek heeft tot doel het verwachtingsmodel te toetsen c.q. nader te detailleren.

Het bureauonderzoek kent de volgende onderdelen:
- Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
- Aanmelden onderzoek bij Archis;
- Beschrijven huidig gebruik;
- Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
- Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
- Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
- Opstellen gespecificeerde verwachting;
- Opstellen rapport bureauonderzoek.

Hierbij zijn de volgende bronnen geraadpleegd:
- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
- Archeologische MonumentenKaart (AMK)
- ARCHeologisch Informatie Systeem (ARCHIS)
- Atlas van topografische kaarten Nederland 1955-1965, 1:50.000
- Bodemkaart van Nederland 1:50.000
- De geschiedenis van het Zuid-Limburgse cultuurlandschap, kaartbijlagen
- Gemeente Beekdaelen, Archeologische beleidskaart
- Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000
- Geologische kaart 1:50.000
- Grote historische atlas van Nederland 1:50.000 1838-1857 (Deel Zuid)
- Grote historische topografische atlas van Nederland, provincie Limburg 1:25.000 1894-1926
- Kaart Archeologie in Nederland
- Kadastrale minuutplan met aanwijzende tafels, 1830

Bovenstaande bronnen zijn gebruikt omdat deze relevante informatie bevatten over de historische en/of archeologische en/of aardkundige achtergrond van het plangebied. De informatie uit deze bronnen wordt gebruikt voor het opstellen van de gespecificeerde verwachting. Niet opgenomen bronnen hebben geen relevante informatie opgeleverd en zijn verder niet beschreven.

De kaart Archeologie in Nederland is een combinatie van de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). Hierop zijn bekende behoudenswaardige archeologische terreinen verzameld, gecombineerd met de trefkans (hoog, middelhoog, laag) op archeologische resten. Sinds 2014 wordt de AMK niet meer bijgehouden door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De huidige AMK kan dan ook beschouwd worden als een statisch bestand.

2.2 Geo(morfo)logie en bodem (LS04)

Het plangebied ligt binnen het Zuid-Limburgse lössgebied op het plateau van Doenrade op een hoogte van circa 110 m +NAP (figuur 4). Het Plateau van Doenrade vormt oorspronkelijk een relatief vlak erosieterras in het dal van de Midden-Pleistocene West-Maas. Het plateau grenst hier in het noorden en oosten aan de erosiebekkens van de Rode Beek en Heerlen. De noordgrens wordt gemarkeerd door de Feldbissbreuk. Het gebied ten noorden hiervan behoort tot het dalingsgebied van de Centrale Slenk; het gebied ten zuiden van de Feldbiss is een opheffingsgebied, aangeduid als Zuid-Limburg blok. In het zuiden grenst het plateau aan het dal van de Geleenbeek. Het plateau is vernoemd naar het dorp Doenrade dat nagenoeg in het midden van het plateau ligt.

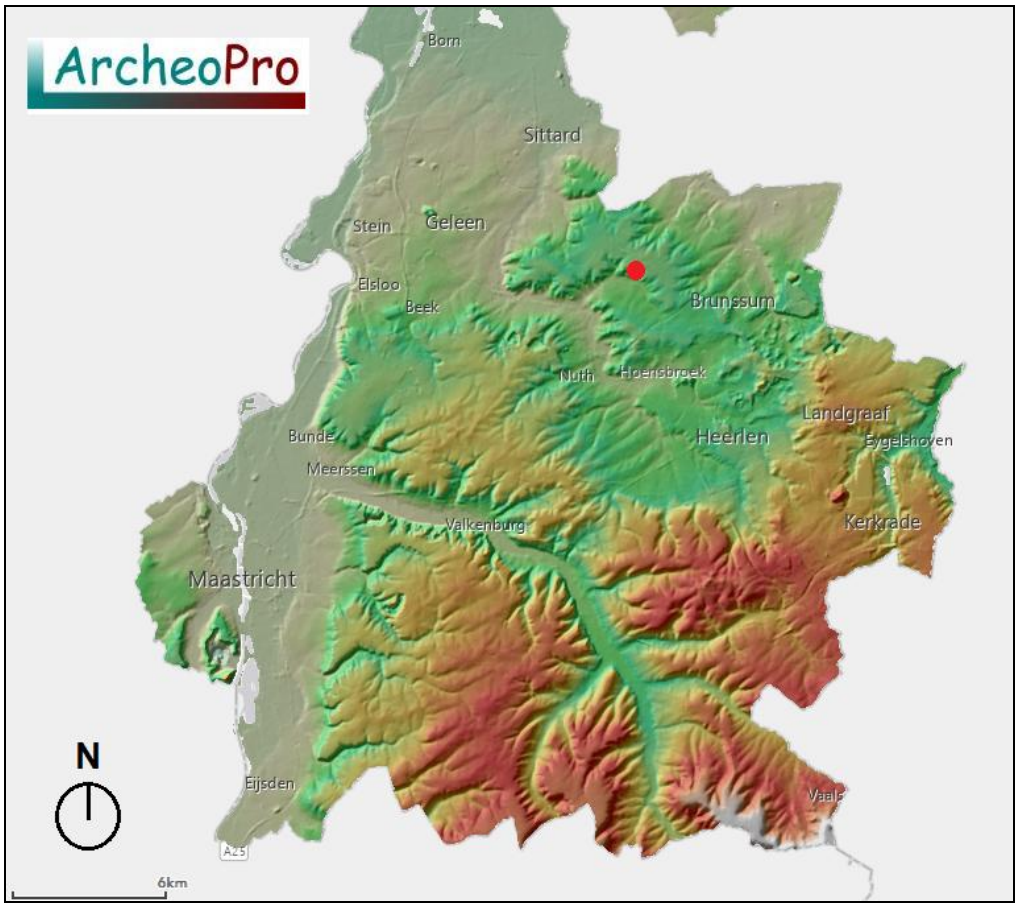

Figuur 4: De ligging van het plangebied binnen Zuid-Limburg weergegeven op het AHN-hoogtebeeld.[7]

[7] Bron ondergrond: www.ahn.nl

De ondergrond bestaat uit zeer dikke pakketten mariene Tertiaire afzettingen (formatie van Breda/Heksenberg) bestaande uit klei en zand met daarboven grof Maasgrind en –zand, afgezet tijdens het Midden-Pleistoceen (afzettingen van St. Pietersberg, behorende tot de formatie van Beegden; ca. 0,7 miljoen jaar BP). Het door de Maas vormgegeven terrassenlandschap tijdens de laatste ijstijd (het Weichselien, ca. 115.000-11.600 jaar BP) afgedekt met een pakket eolische löss (leem). Deze lössleemafzettingen worden heden ten dage aangeduid als het laagpakket van Schimmert, onderdeel van de formatie van Boxtel.[8] Löss bestaat voor 75 procent uit kwartsdeeltjes met een korrelgrootte tussen 2 en 50 µm. De dikte van het lösspakket kan plaatselijk meer dan tien meter bedragen maar varieert mede als gevolg van erosie, sterk.

Volgens de geologische oppervlaktekaart van Zuid-Limburg (figuur 6) liggen ter plaatse van het plangebied de laat-pleistocene lössafzettingen aan de oppervlakte. Iets ten zuiden van het plangebied dagzomen in de dalhelling waar de lössleem door erosie is verdwenen pleistocene Maasterrasafzettingen van de formatie van Beegden en tertiaire marine sedimenten van de formatie van Heksenberg/Breda. Deze worden afgedekt door een pakket hellingafzettingen bestaande uit mengsels van grind, zand en leem.

Het plateaureliëf wordt vooral bepaald door de vlakke restanten van de hooggelegen Maasterrassen, de later gevormde lösshellingen en de vele beek- en droogdalen. De niet permanent watervoerende dalen oftewel droogdalen zijn in hun huidige verschijningsvorm ontstaan onder periglaciale omstandigheden gedurende vooral de tweede helft van de laatste ijstijd (het Midden- en Laat-Weichselien). Ze zijn nog verder verdiept dan wel weer met sedimenten opgevuld onder invloed van ontbossing en de daarmee gepaard gaande bodemerosie gedurende het Laat-Holoceen.
In de oorspronkelijke periglaciale lössleem op de plateaus, zijn tijdens het Holoceen zogenaamde brikgronden ontstaan met een kenmerkende roodbruine, relatief lutumrijke B-horizont. In de door erosie gevormde secundaire löss, het zogenaamde colluvium, worden polder- en ooivaaggronden zonder duidelijke B-horizont, aangetroffen.

Volgens de geomorfologische kaart van Nederland (figuur 7) ligt het plangebied op de zuidelijke rand van een plateauterrasrest (figuur 7, legenda-eenheid 8E4l). Het terras grenst hier aan een uitgebreid droogdalsysteem bestaande uit afbraakwanden (figuur 7, legenda-eenheid 17A41yl en 13A41yl) en droogdalen die in zuidwestelijke richting afwateren (figuur 7, legenda-eenheid 34R21ydl). Pal ten westen van het plangebied ligt de Provinciale Weg Zuid verdiept waardoor sprake is van een holle weg (figuur 7, legenda-eenheid R91).

Op het AHN-hoogtemodel (figuur 8) is duidelijk de ligging van het plangebied op de rand van een relatief vlak plateau te zien. Het plangebied helt zwak in noordwestelijke richting waardoor binnen het plangebied sprake is van een hoogteverschil van ongeveer één meter

De bodems ter plaatse van het plangebied bestaan volgens de bodemkaart van Nederland uit radebrikgronden in löss (figuur 9, legenda eenheid BLd6). Dit zijn volledig intacte leembrikgronden met een Ap-E-Bt-BC-C profielopbouw. Kenmerkend is de relatief zware, veelal roodbruine Bt-inspoelingshorizont met een reguliere dikte van 50-70 cm.

[8] De Mulder e.a. 2003

2.3 Referentieprofiel

Brikgronden worden gekenmerkt door de aanwezigheid van een 'briklaag', die op minder dan 80 cm –mv begint. Een briklaag is een veelal roodbruine laag waarin door de inspoeling van lutum een textuur-B oftewel Bt-horizont is ontstaan. Deze laag is vrij stug ten opzichte van de bovenliggende A- en E-horizonten. Om als briklaag te kwalificeren dient de lutum-inspoelingshorizont tenminste 15 cm dik te zijn en minimaal 8% lutum te bevatten. De maximaal waargenomen dikte bedraagt ruim 60 cm. Brikgronden komen voor in oude rivierkleigronden maar vooral in de Zuid - Limburgse lössgronden. Radebrikgronden zijn droge (xeromorfe) brikgronden die vooral voorkomen op de hooggelegen, vlakkere plateaus. Door de uitspoeling van lutum en ijzeroxiden is de E-horizont veelal lichter van kleur en ook minde stug. Wanneer door erosie de toplaag is verdwenen en de briklaag aan of nabij het maaiveld ligt, spreekt men van een bergbrikgrond. In radebrikgronden begint de briklaag op 40 tot 50 cm –mv. Komen in de briklaag onder invloed van periodiek meer grondwater duidelijke gleyverschijnselen voor (roestvlekken), dan spreekt men van daalbrikgronden.

Figuur 5: Voorbeeld van een radebrikgrond onder bouwland in löss bij St. Geertruid. N 50°77' 22" / E 005°44'36".
(foto: R. Paulussen).

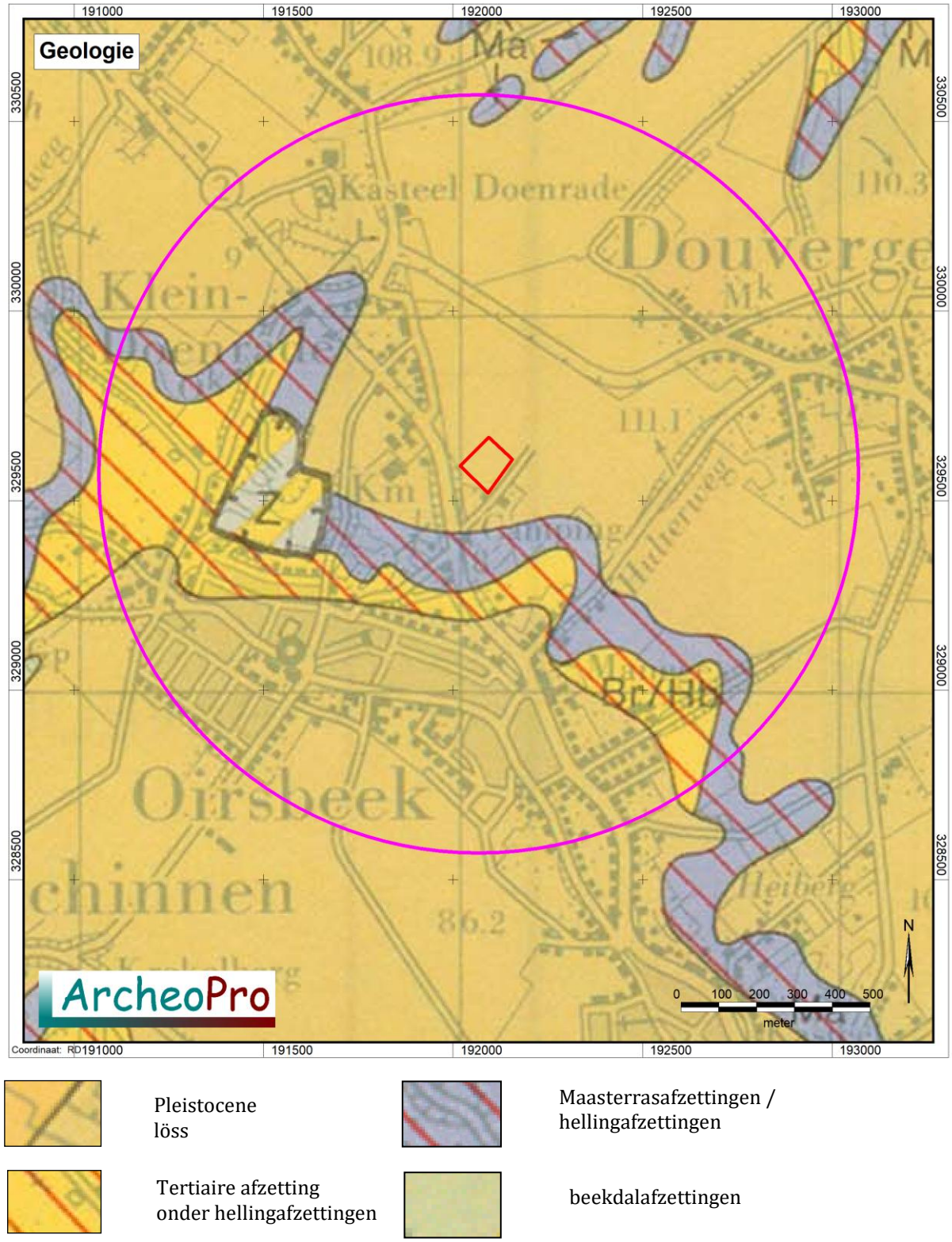

Figuur 6: Uitsnede uit de geologische kaart. [9] ***Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.***

[9] Bron: RGD, 1988

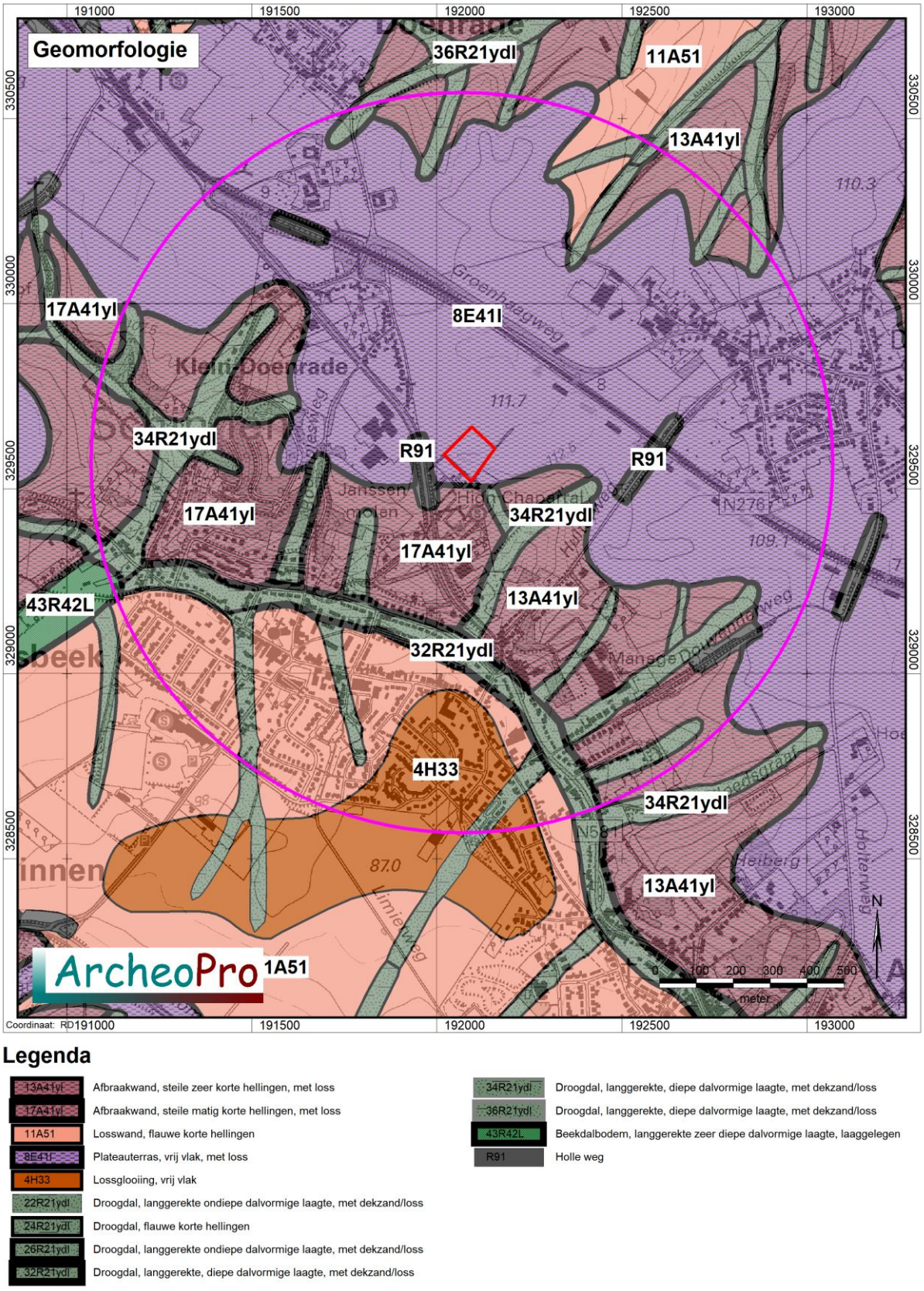

Figuur 7: Uitsnede uit de geomorfologische kaart. [10] ***Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.***

[10] Bron: Universiteit Wageningen, 2017

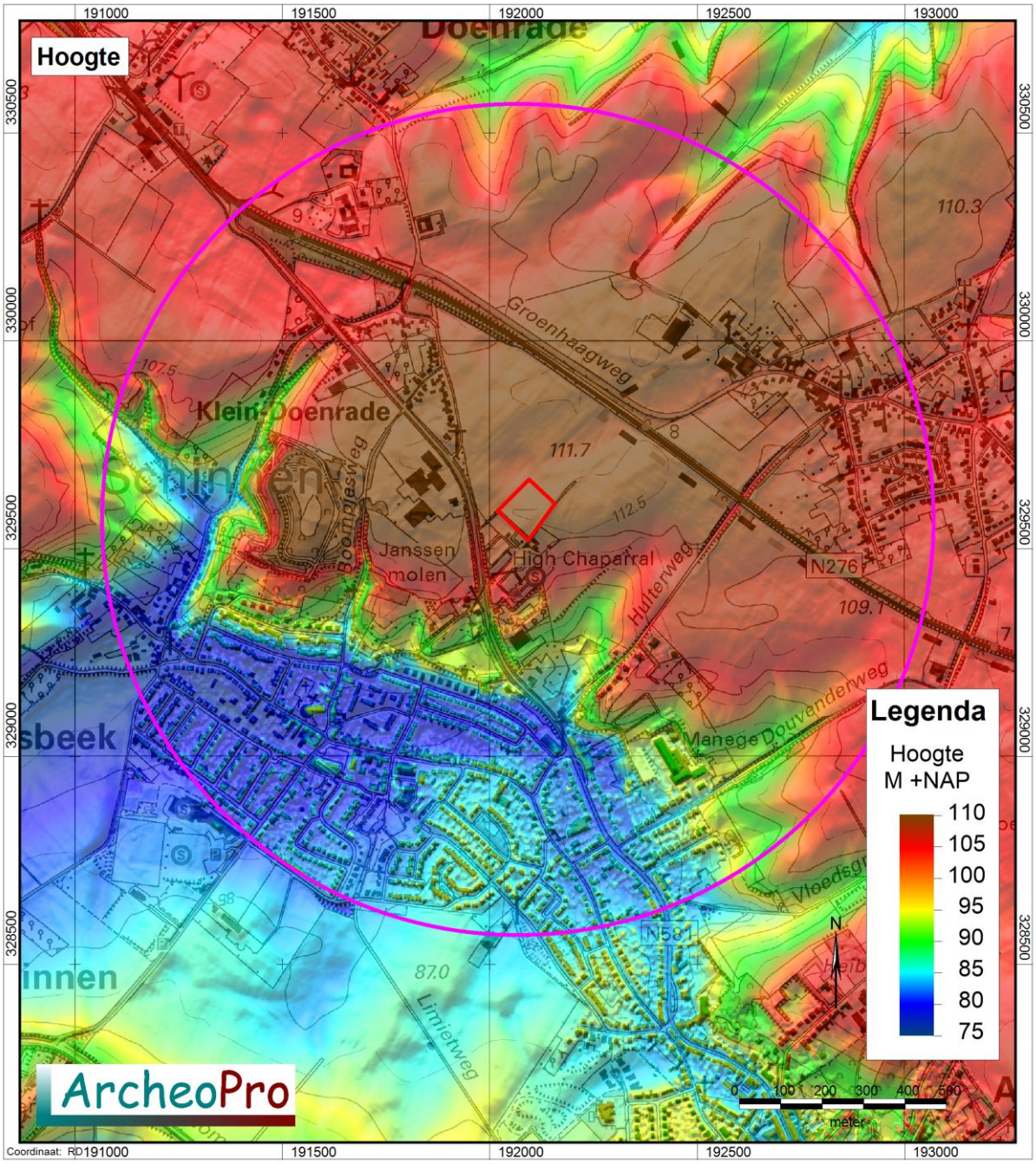

Figuur 8: Uitsnede uit het Actueel Hoogtebestand Nederland. [11] ***Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.***

[11] Bron: Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft

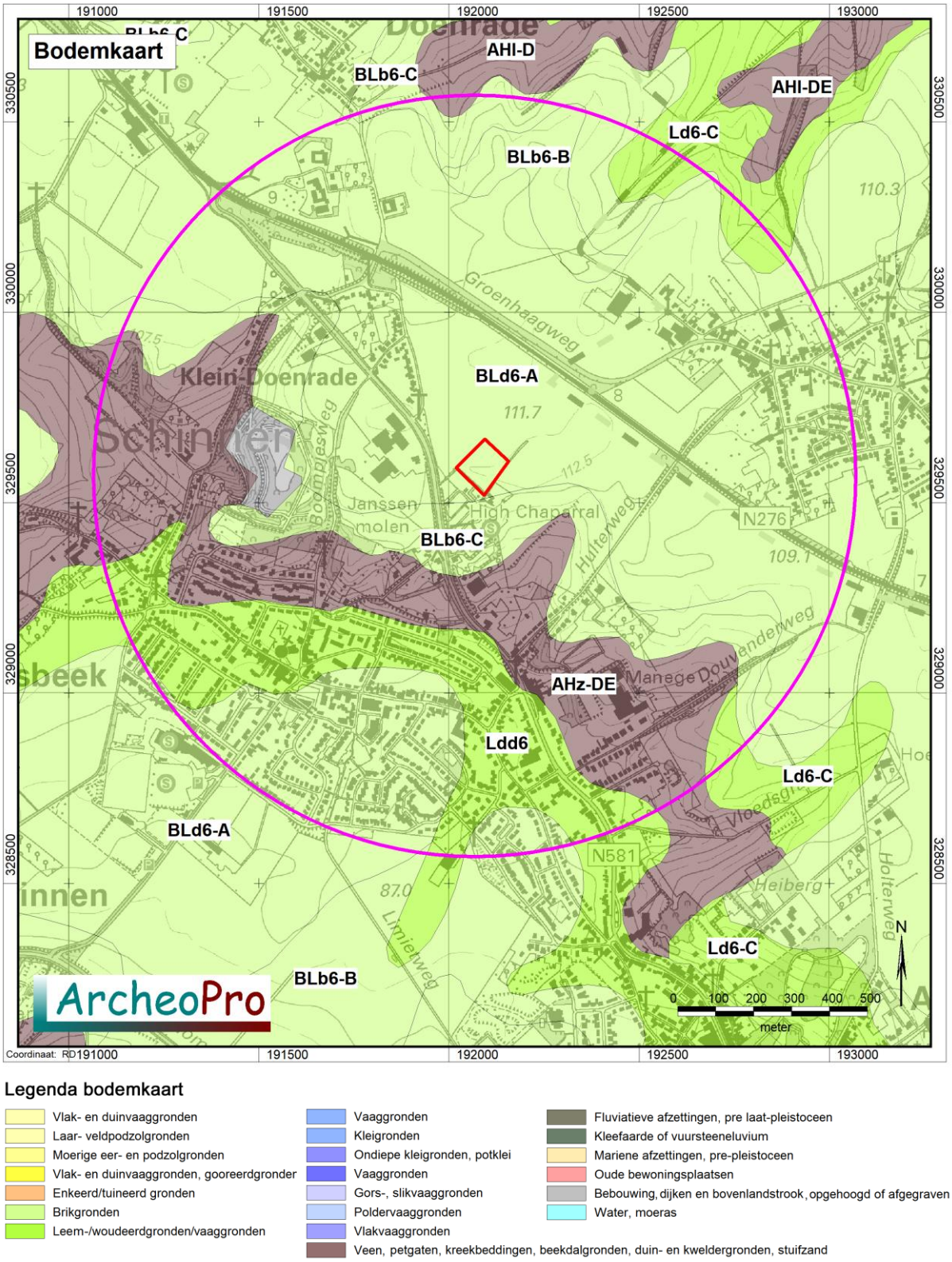

Figuur 9: Uitsnede uit de bodemkaart met daarin rood omlijnd het plangebied met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft. Voor uitleg van de codes, zie hoofdstuk 2.2 [12]

[12] Bron: Universiteit Wageningen, 2017

2.4 Archeologie (LS01/LS04)

De gemeentelijke archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart (figuur 13) geeft aan dat voor het plangebied een hoge verwachting geldt. Binnen zones met een hoge verwachting wordt de kans op het aantreffen van archeologische waarden op basis van het voor de verwachtingskaart gebruikte model relatief hoog ingeschat dan in de zones met een middelhoge verwachting. Dit kan zijn omdat de zone landschappelijk gunstiger liggen of omdat deze in een hellingklasse ligt waar de kans op erosie laag is. Ondiepe sporen zijn in dergelijke zones mogelijk nog goed intact. verdwenen. Indien deze zones zich aan de voet van steile hellingen of binnen laagtes/droogdalen bevinden, kunnen ze bedekt zijn met colluvium en daardoor goed geconserveerde resten opleveren.

Ten zuiden en ten noordoosten van het plangebied liggen de historische kernen van Oirsbeek en Merkelbeek die als een AMK-terrein van hoge archeologische waarde zijn geclassificeerd (AMK-nummers 16352 en 16363). De afstand bedraagt meer dan 500 meter. Het gaat om een cluster oude bebouwing met bewoningsresten uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd. Op de AMK zijn historische dorpskernen en clusters oude bebouwing als gebieden van hoge archeologische waarde aangegeven. Dit is op grond van het belang van deze locaties, waar de wortels van de huidige dorpen of steden kunnen liggen. De begrenzing van deze kernen is gebaseerd op 19e-eeuwse en vroeg 20e-eeuwse kaarten. Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van laatmiddeleeuwse (vanaf circa 1300 AD) bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn.

Binnen het plangebied zelf liggen volgens de landelijke database van Archis geen archeologische waarnemingen/vondsten.
Binnen het onderzoeksgebied met een straal van één kilometer liggen slechts twee archeologische waarnemingen, waarvan enkel de circa 900 meter ten oosten van het plangebied gelegen waarneming op figuur 10 is afgebeeld (zaakid. 2884179100). Het betreft de losse vondst van een vuurstenen bijl uit het neolithicum dat is hergebruikt als afslagkern. Circa 780 meter ten westen van het plangebied zijn tijdens de archeologische begeleiding van de aanleg van een waterbuffer aan de Hagendoornweg resten van een erf uit de volle middeleeuwen aangetroffen (zaakid. 5143179100).[13] De landschappelijke ligging van deze vindplaats wijkt echter sterk af van die van het plangebied. De opgegraven huisplaats uit de volle middeleeuwen aan de Hagendoornweg lag op een hellingvoet (hellingpercentage 6,5%) in een droogdal (figuur 10) op een hoogte van circa 81 m +NAP. Het plangebied ligt op een lössplateau op een hoogte van circa 110-111 m +NAP.

Ten zuiden van het plangebied zijn twee bureau- en booronderzoeken uitgevoerd door RAAP en ArcheoPro (zaakid. 4720675100 en 2427598100). Ook deze beide onderzoekslocaties liggen landschappelijk afwijkend ten opzichte van het plangebied op een terrasheling. Beide onderzoeken hebben geen relevante archeologische waarnemingen opgeleverd waarna voor beide terreinen geen vervolgonderzoek is geadviseerd.

[13] Bongers e.a. 2023

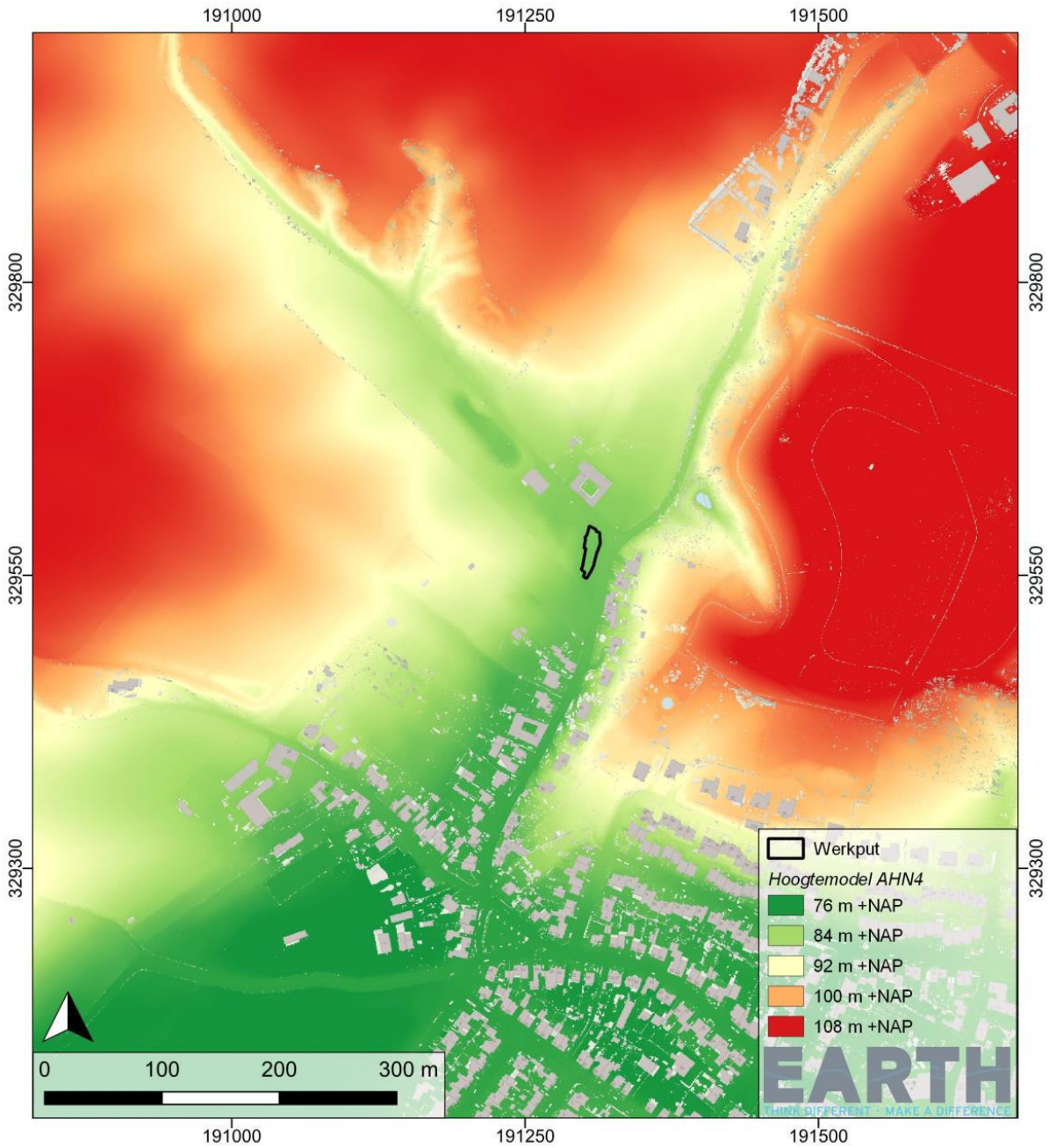

Figuur 10: Situering van het plangebied aan de Hagendoornweg waar een huislocatie uit de volle middeleeuwen is opgegraven.[14]

2.5 Informatie amateurarcheologen (LS01/LS04)

ArcheoPro heeft per e-mail contact opgenomen met de Vereniging Historie Schinnen met de vraag of er amateurarcheologen bekend zijn die ter plaatse van het plangebied oppervlaktekarteringen hebben uitgevoerd. De vereniging heeft hier niet op gereageerd.

[14] Bongers e.a. 2023, afbeelding 5.

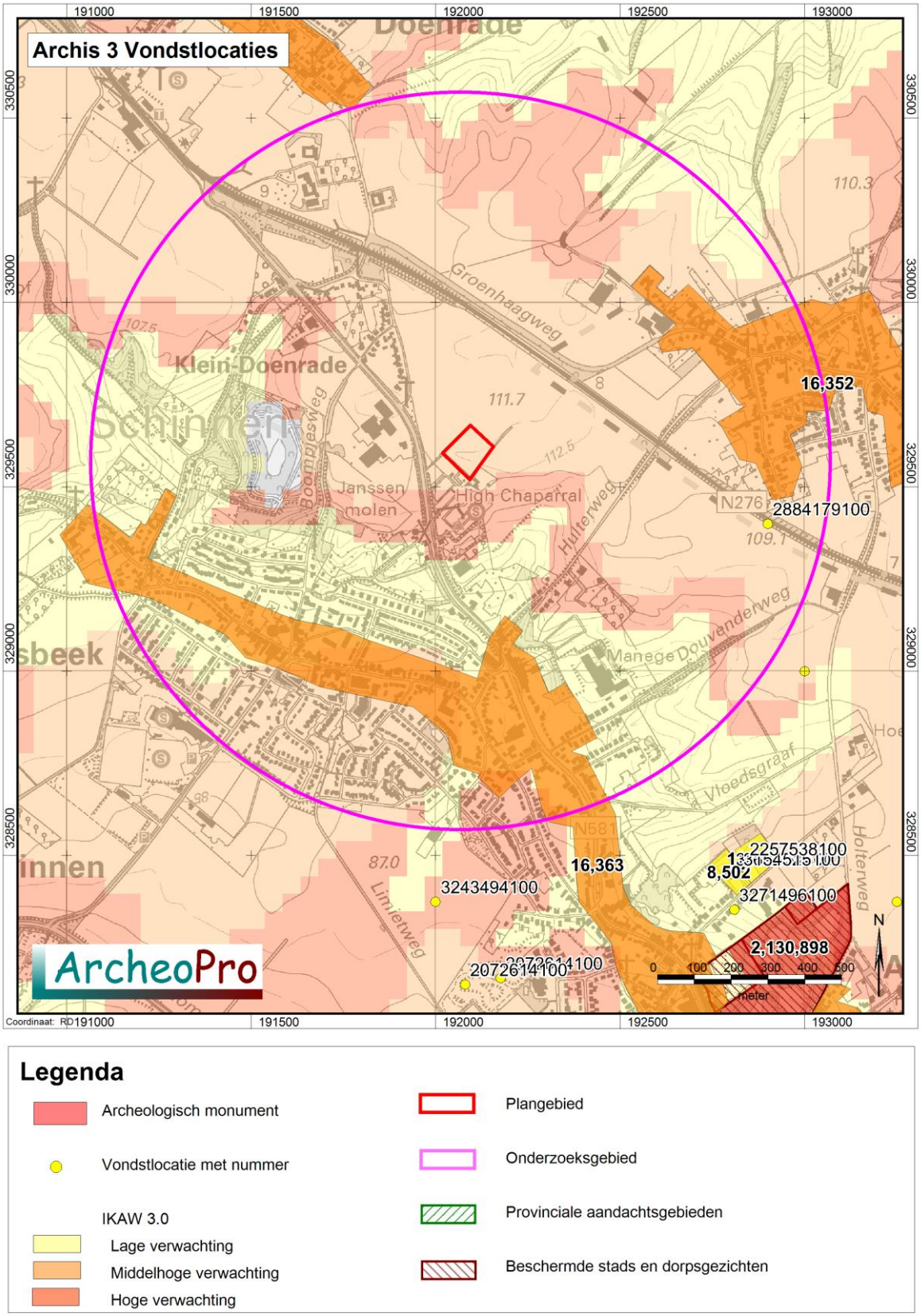

Legenda

- Archeologisch monument
- Vondstlocatie met nummer
- IKAW 3.0
  - Lage verwachting
  - Middelhoge verwachting
  - Hoge verwachting
- Plangebied
- Onderzoeksgebied
- Provinciale aandachtsgebieden
- Beschermde stads en dorpsgezichten

Figuur 11: Kaart met Archis vondstlocaties. [15] ***Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.***

[15] Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ARCHIS III (Archeologisch Informatie Systeem), http://archis.cultureelerfgoed.nl

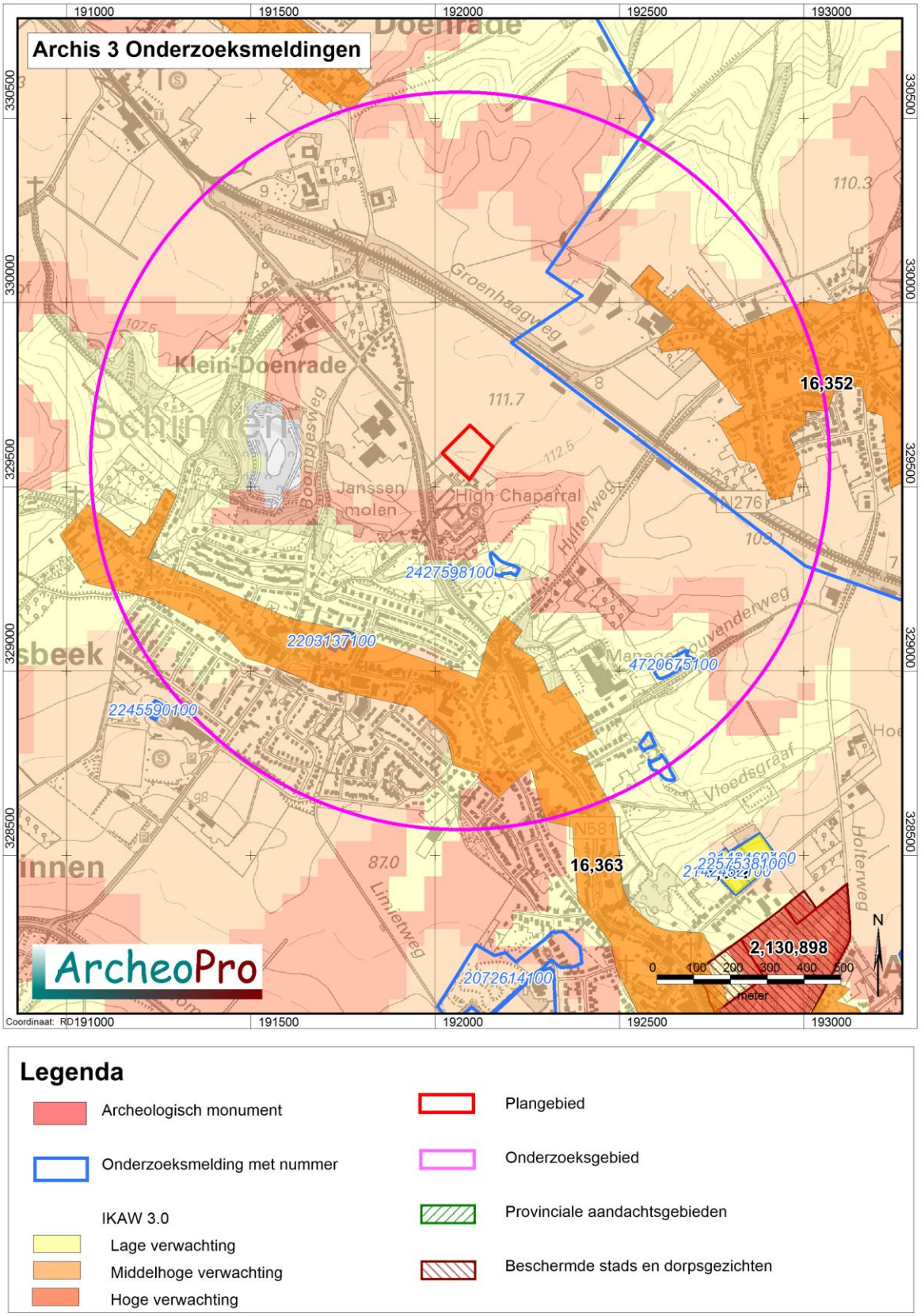

Figuur 12: Kaart met Archisonderzoeksmeldingen. [16] ***Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.***

[16] Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ARCHIS III (Archeologisch Informatie Systeem), http://archis.cultureelerfgoed.nl

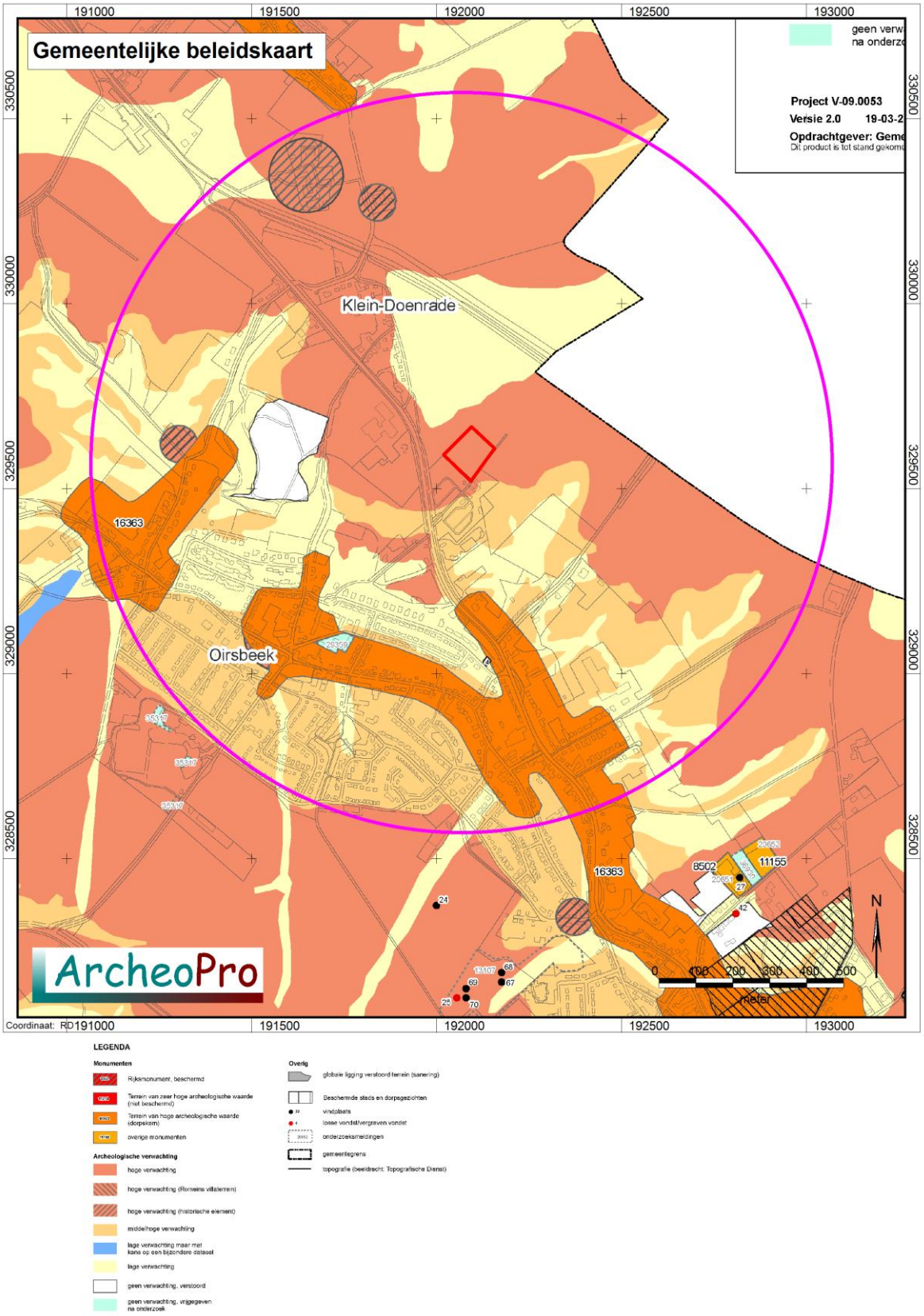

Figuur 13: Uitsnede uit de gemeentelijke beleidskaart. [17] ***Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.***

[17] Bron: Gemeente Beekdaelen

2.6 Historie (LS03)

Het dorp Oirsbeek ontleent haar naam aan de beek de Oir of Oëre, die thans, opgesloten in een buis onder het dorp, haar weg vervolgt via Wolfhagen en Schinnen en daar de naam Kakkert draagt. Vervolgens mondt hij uit in de Geleenbeek. De eerste schriftelijke vermelding dateert uit 1294. In stukken uit dat jaar staat het dorp vermeld onder de naam 'Ursbech'.[18] De ligging langs een beek, aan de voet van het plateau, doet een vroegmiddeleeuwse herkomst vermoeden.

De Tranchotkaart uit 1805 (figuur 14) laat zien dat het plangebied in die tijd als bouwland in gebruik was en behoorde tot het Laetmaer Veld. Het toponiem "Veld" is een aanduiding voor een groot aaneengesloten landbouwgebied. De huidige Provinciale Weg Zuid ten zuidwesten van het plangebied is duidelijk in oorsprong een historische weg. Het holle karakter van de weg is het gevolg van de insnijding in de dalhelling tussen het beekdal met Oirsbeek en het plateau van Doenrade. Het plangebied grenst aan de Hagerweg, die in de 19e eeuw als verbindingsweg richting Merkelbeek fungeerde en daartoe het plateau tussen Oirsbeek en Merkelbeek doorkruiste. Op geringe afstand ten zuiden van het plangebied stond rond 1800 een windmolen. Het betreft de voormalige korenmolen Dortrants uit 1802, die in 1916 is opgeheven en waarvan een restant nog binnen het campingterrein staat.[19]

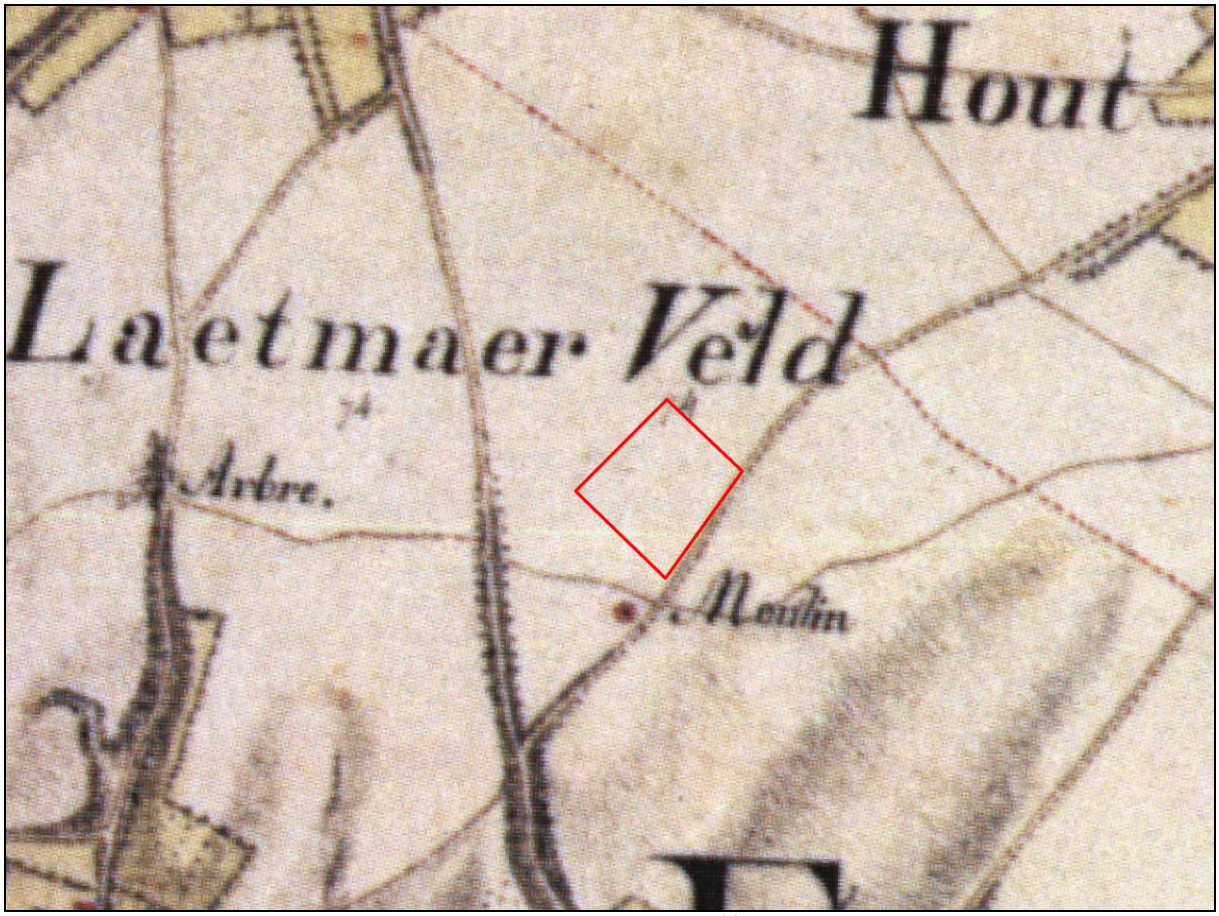

Figuur 14: Uitsnede uit de Tranchotkaart van 1805.[20] Het plangebied is rood omlijnd.

[18] Van Berkel en Samplonius 2006
[19] https://www.molendatabase.nl/molens/ten-bruggencate-nr-01117-a
[20] Bron: Tranchot en v. Muffling, Kartenaufnahme der Rheinlande 1803-1820

De kadasterkaart uit 1832 (figuur 15) toont dat het plangebied destijds uit delen van meerdere kleine percelen bestond die in gebruik waren als akker. Er was geen sprake van bebouwing. Aan de oostzijde loopt de eerder genoemde Hagerweg richting Merkelbeek. Het plangebied grenst in het zuiden aan het molenbiotoop van de molen Dortrants uit 1802.

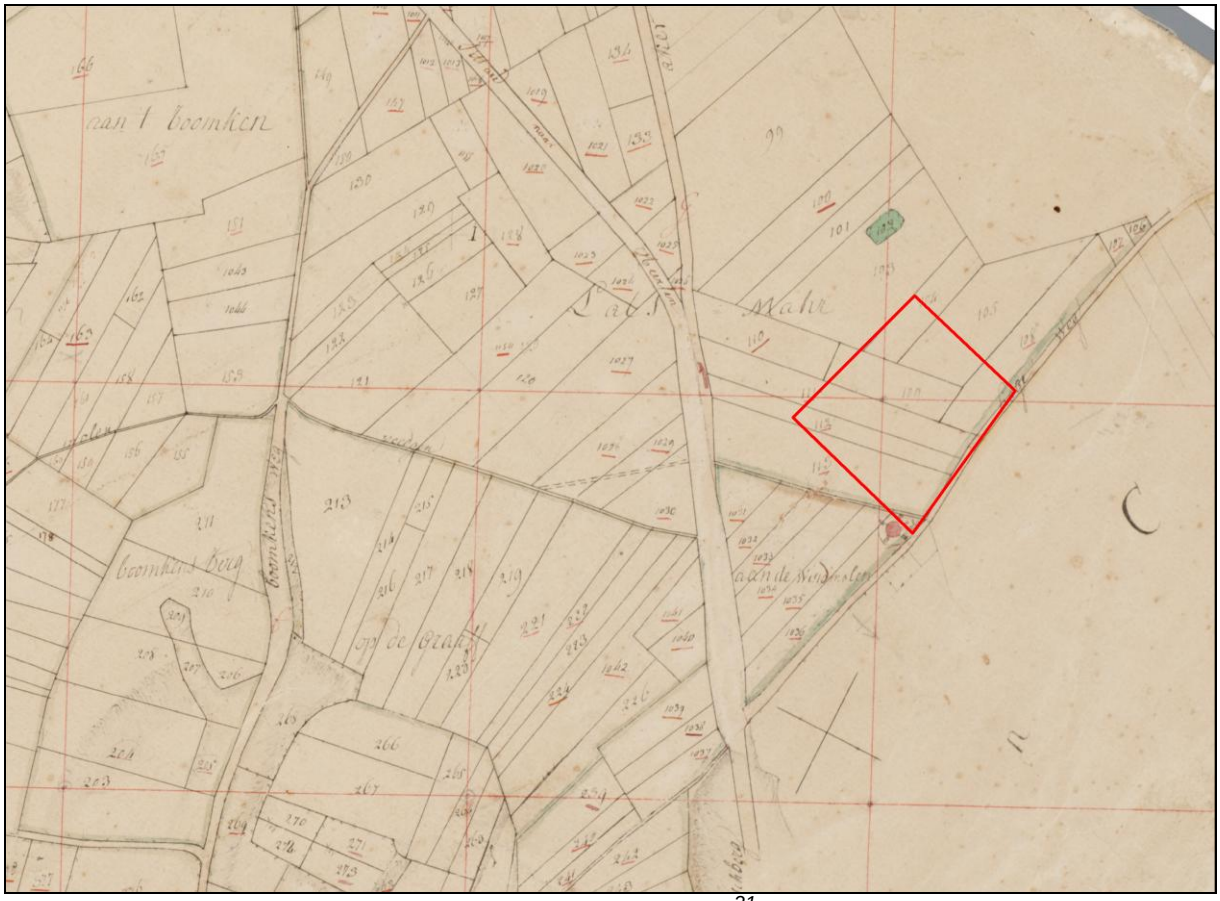

Figuur 15: Uitsnede uit de kadastrale kaart uit 1832. [21] ***Het plangebied is rood omlijnd.***

Figuur 16 toont achtereenvolgens topografische kaarten van het onderzoeksgebied uit 1845, 1925, 1959 en 2016. Op deze kaarten is te zien dat gedurende de afgelopen tweehonderd jaar het gebruik van het plangebied niet is veranderd en altijd als akker in gebruik is gebleven. Medio jaren 80 van de vorige eeuw is pal ten zuidwesten van het plangebied het campingterrein High Chaparrel aangelegd.

De kaart met historische relicten in Zuid-Limburg (figuur 17a) toont geen van dergelijke relicten ter plaatse van het plangebied. De Hagerweg is aangeduid als een (pre)middeleeuwse weg. Ten zuidwesten van het plangebied, aan de overzijde van de huidige provinciale weg, stond een tweede molen, de Janssenmolen (rijksmonument 33347)

[21] Bron: Kadaster Topografische Dienst, Emmen 2008

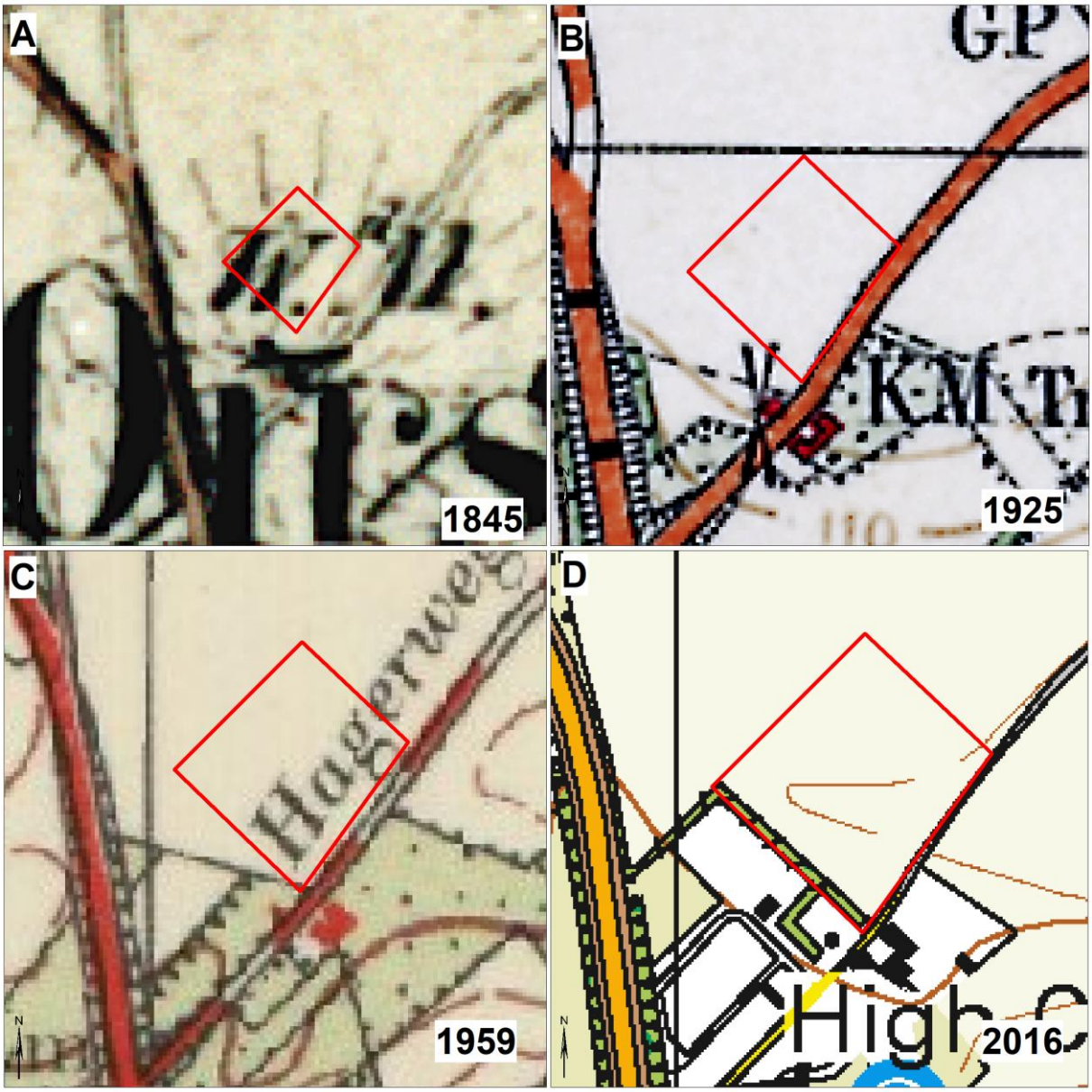

Figuur 16: Uitsneden uit de topografische kaarten uit achtereenvolgens: 1845, 1925, 1959 en 2016. [22] ***Het plangebied is telkens rood omlijnd.***

[22] Bron: Kadaster Topografische Dienst

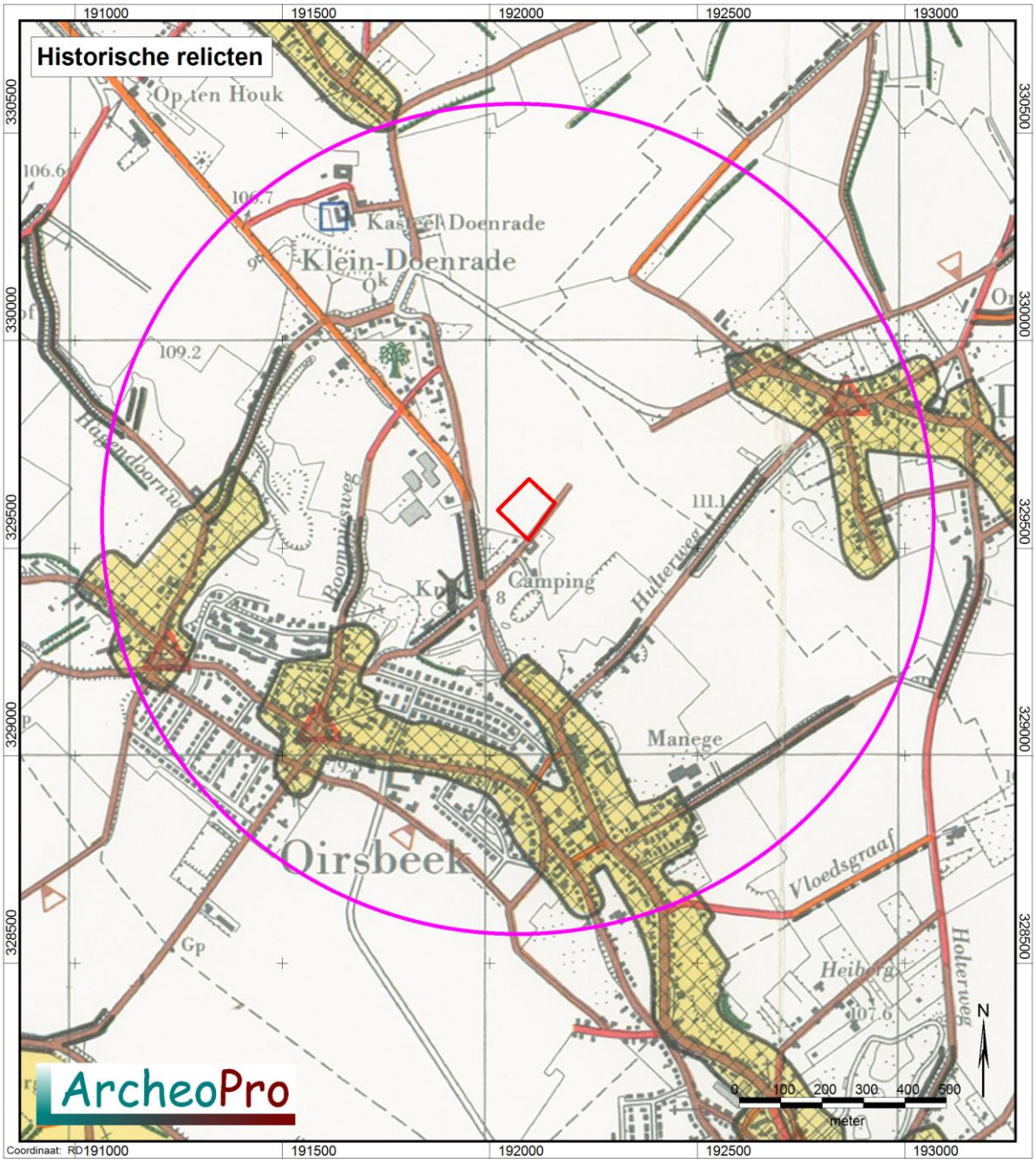

Figuur 17a: Kaart met historische relicten in Zuid Limburg.[23] Het plangebied is rood omlijnd.

[23] Bron: Renes 1988

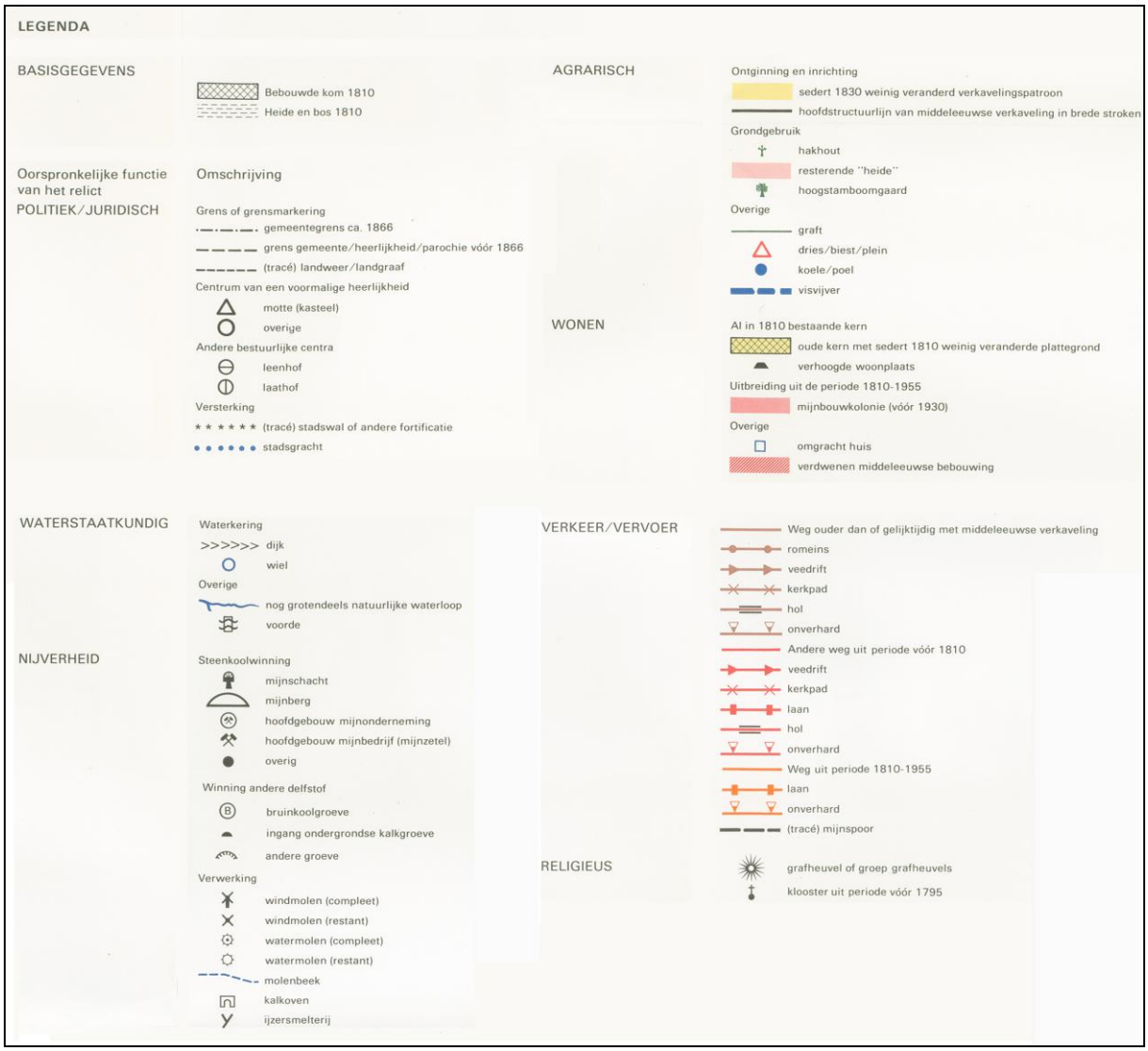

Figuur 17b: Legenda van de kaart met historische relicten in Zuid Limburg.[24] Het plangebied is rood omlijnd.

[24] Bron: Renes 1988

2.7 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel (LS05)

Specifieke ligging
Het plangebied ligt binnen het Zuid-Limburgse lössgebied op het zogenaamde Centraal Plateau oftewel Plateau van Schimmert. Het reliëf van het Centraal Plateau wordt vooral bepaald door de zogenaamde droogdalen. Op circa 250 tot 350 meter afstand ten zuidwesten en noordoosten van het plangebied bevinden zich droogdalen. Vanwege de landschappelijke ligging worden binnen het plangebied brikgronden verwacht.

Historisch gezien lag het plangebied buiten de oude kern van Oirsbeek. Het merendeel van de tijd was het in gebruik als boomgaard. Aan de straatzijde heeft bebouwing gestaan, zowel in de vroege 19de eeuw (woonhuis) als in medio en late 20ste eeuw (school). Pal ten zuiden van het plangebied stond tot 1916 een windmolen.

Verwachte perioden (datering) & complextypen
Specifieke kennis van het plangebied en omgeving
Specifieke archeologische kennis met betrekking tot het plangebied is niet voorhanden. Er zijn geen vondstmeldingen in de directe omgeving van het plangebied bekend.

Algemeen verwachtingsmodel Zuid-Limburg
Nederzettingen (kampementen) uit het paleolithicum en mesolithicum kunnen in principe overal voorkomen. Deze jagers-verzamelaars verbleven doorgaans niet lang op dezelfde plaats en trokken veelvuldig door het landschap. Er is echter wel een tendens zichtbaar in de vestiging van deze jagers-verzamelaars: met name de hoogtes bestaande uit terrassen, plateaus en hoge ruggen werden opgezocht. Hierbij hadden de gradiëntzones nabij beekdalen en de randen van plateaus de voorkeur boven de vlaktes van de plateaus (tenzij daar droogdalen aanwezig zijn/waren). Aan de randen van het plateau trad namelijk het water uit de helling, waardoor natuurlijke bronnen ontstonden die in het verleden de droogdalen hebben gevoed. Door de goede afwatering van de plateauranden, ontwikkelden zich daar bovendien radebrikgronden die uitermate geschikt waren voor akkerbouw. Afstand tot water is in deze vroegste periodes een heel belangrijk criterium. Onderzoek wijst uit dat voor deze vroegste periodes in de geschiedenis de afstand doorgaans niet meer bedraagt dan 200 à 300m. [25]
Vanaf het vroeg neolithicum vestigde men zich min of meer permanent in het Zuid-Limburgse lössgebied en ontstonden de eerste sedentaire landbouwnederzettingen van de LBK-cultuur en later de Rössencultuur, de Michelsbergcultuur en de Stein-groep. Deze nederzettingen lagen vooral op de lössplateaus.
De bronstijd breekt hier ogenschijnlijk mee. Deze periode heeft in Zuid – Limburg echter dermate weinig resten nagelaten (of zijn tot op heden aan het oog van de archeoloog onttrokken) dat voor deze periode geen goed onderbouwd verwachtingsmodel opgesteld kan worden. Op basis van een palynologisch onderzoek[26] naar de bronstijd in het Lössgebied tussen Rijn en Maas kunnen een aantal globale uitgangspunten (veronderstellingen) geformuleerd worden. Vanaf de bronstijd lijkt men te kiezen voor de beschutte locaties nabij actieve beekdalen en gebruikte men de hoger gelegen gebieden overwegend voor begraving en mogelijk landbouw. In de bronstijd was blijkens palynologisch onderzoek het aandeel van de landbouw op de plateaus echter nog zeer beperkt. Het landschap bestond toen nog overwegend uit aaneengesloten loofbossen.

[25] Wijk & Orbons 2009.
[26] Bunnik 1999.

In de ijzertijd en de Romeinse tijd kwam daar verandering in. Het landschap werd door menselijk ingrijpen veel opener ten behoeve van vooral landbouwactiviteiten. Naast de nederzettingen in de beekdalen kwamen in de ijzertijd ook nederzettingen op de randen van de terrassen en plateaus voor. Romeinse boerderijen werden eveneens vooral op de glooiende lösshellingen langs beekdalen gebouwd.
In de vroege middeleeuwen liep de omvang van de bevolking terug en lagen de nederzettingen vooral in de beekdalen (de plateaus raakten weer bebost) en op locaties die al vanuit de Romeinse tijd doorgroeiden (zoals bijvoorbeeld Heerlen). Vanaf de volle middeleeuwen (11de eeuw) werden de plateaus systematisch vanuit de dalen ontgonnen en werden ook hier nederzettingen gesticht. Schimmert is ook in deze volmiddeleeuwse periode ontstaan als bewoningskern.

Uiterlijke kenmerken
Vuursteenvindplaatsen uit het paleolithicum of mesolithicum zullen binnen het plangebied uit vondststrooiïngen bestaan met eventuele ondiepe sporen zoals haardplaatsen. Eventuele nederzettingsresten uit het paleolithicum en mesolithicum kunnen zowel bestaan uit basisnederzettingen met een oppervlakte tussen 200 en 1.000 m^2 of van kleine tijdelijke kampementjes met zeer geringe afmetingen die nauwelijks meer zijn dan de neerslag van een enkele (jacht)activiteit of een kortstondig kamp. De omvang hiervan kan beperkt zijn tot enkele (tientallen) vierkante meters.
Nederzettingsresten uit het neolithicum tot en met de nieuwe tijd kunnen voorkomen als concentraties van vondstmateriaal (met name vuursteen, aardewerk, bouwmateriaal bestaande uit natuursteen, baksteen of verbrande leem en houtskool), als fundament- dan wel muurresten of als spoorvullingen van afvalkuilen, paalkuilen, waterputten, e.d. direct onder de bouwvoor. Resten van *off site* fenomenen kunnen bestaan uit perceleringen, afvaldumps, wegen, enz.

Diepteligging
Mogelijke vindplaatsen kunnen aangetroffen worden in de top van het bodemprofiel (doorgaans ongeroerd direct onder de bouwvoor tot in de top van de C-horizont). Indien een afdekkende laag zoals colluvium of alluvium aanwezig is, kunnen archeologische resten ook in en direct onder deze afdekkende laag aangetroffen worden en dus in meerdere lagen aangetroffen worden.
Bovenstaande geldt enkel voor vindplaatsen van het laat paleolithicum of jonger. Oudere resten kunnen zich in of onder het afgezette lössdek bevinden, soms wel op diverse meters diep, in oudere aanrijkingshorizonten zoals de Roccourt-bodem of in de top van een oudere bodem in de Pleistocene löss of in de Tertiaire ondergrond.

Of ook zeer oude steendtijdresten aanwezig kunnen zijn, is op basis van het bureauonderzoek onduidelijk. Het is immers niet duidelijk of een voldoende dik lössdek (sedimentval) aanwezig is, en in dit lössdek bodemhorizonten met archeologische vindplaatsen aanwezig zijn.

Mogelijke verstoringen, gaafheid / conservering
Door het historische gebruik als akker met de bijbehorende moderne bouwvoor en eventueel bodemerosie, kan in meer of mindere mate bodemverstoring in de top van de bodems zijn opgetreden waardoor archeologische resten (deels) verloren zijn gegaan of zijn aangetast. Dit geldt met name voor ondiepe vuursteenvindplaatsen uit het laat-paleolithicum en mesolithicum. De kans dat een intacte vuursteenvindplaats nog aanwezig is, wordt daarom klein geacht, tenzij deze diep in de lössondergrond ingebed is (zoals voor

vroeg- en midden-paleolithische vindplaatsen en vindplaatsen behorend tot het Magdalien mogelijk is.
Voor sporenvindplaatsen vanaf neolithicum is de impact van het historische gebruik waarschijnlijk minder ingrijpend geweest. Naar verwachting zal het sporenniveau (in de top van de ongeroerde bodem) beter zijn beschermd door de bouwvoor die vanaf de middeleeuwen is ontstaan als gevolg van de grondbewerking voor het gebruik als boomgaard en weiland. Wel zal (een deel van) het vondstniveau in de onderzijde van de bouwvoor zijn opgenomen.

Het agrarische gebruik, alsook de ontkalking van de löss zullen effect (gehad) hebben op de gaafheid en conserveringstoestand van eventuele archeologische resten. Met name ook de ligging in ontkalkte lössgronden heeft effect op de conserveringstoestand. Naar verwachting is gaafheid en conservering van eventuele resten matig (voor anorganische resten) tot laag (voor organische, onverkoolde resten).

Gespecificeerde archeologische verwachting voor dit plangebied
Indien binnen het plangebied sprake is van een intacte ongeroerde natuurlijke ondergrond kan op basis van de landschappelijke situering een middelhoge tot hoge archeologische verwachting uitgesproken worden voor archeologische resten uit alle perioden daterend vanaf het laat-paleolithicum tot en met de nieuwe tijd.
Specifiek is deze verwachting dan:

- hoog voor bewoning en/of begraving voor resten van agrarische gemeenschappen uit alle periodes vanaf het neolithicum tot en met volle middeleeuwen
- hoog voor *off site* fenomenen vanaf het neolithicum.
- middelhoog voor paleolithische en mesolithische resten van jagers-verzamelaars gemeenschappen

2.8 Onderzoeksstrategie (LS05)

Doel van het inventariserend booronderzoek verkennende fase is om vast te stellen hoe de bodem is opgebouwd, in hoeverre deze nog intact is en of hierin behoudenswaardige archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn. Daarbij dient met name te worden nagegaan of de oorspronkelijke bodem bestaat uit een leembrikgrond, of deze nog aanwezig is en hoe dik de betreffende briklaag (Bt-horizont) nog is, in hoeverre eventuele archeologische niveaus vestoord zijn, met name binnen het noordelijke deel, en of er colluviale afzettingen aanwezig zijn, al dan niet met een onderliggende leembrikgrond.

Uitgegaan wordt van een minimale boordichtheid van vijf boringen per hectare. Een dergelijke boordichtheid voldoet om de bodemopbouw doelmatig en betrouwbaar te karakteriseren en een eventuele grootschalige verstoring nader vast te stellen.

Op basis van de resultaten van het verkennend booronderzoek zal worden aangegeven welk type bodems binnen het plangebied voorkomen, in hoeverre de bodem door (sub)recente grondwerkzaamheden zoals diepploegen, afgravingen en/of egalisaties is verstoord, hoe dik een colluviale afzetting binnen het noordwestelijke deel van het plangebied is, wordt het verwachtingsmodel eventueel aangepast en zal worden aangegeven in een hoeverre (karterend) vervolgonderzoek naar archeologische indicatoren, materiële resten en sporen wenselijk en zinvol is en welk type onderzoek hiervoor het meest geschikt is.

Binnen het plangebied zijn vijf boorpunten regelmatig verdeeld. Hierdoor wordt binnen het 0,94 hectare grote plangebied een boordichtheid bereikt van circa 5 boringen per hectare.

Van alle boorpunten wordt de NAP-hoogte bepaald door middel van het AHN of een waterpas. De AHN-hoogtedata hebben in principe een nauwkeurigheid van ± 5 cm. De boorlocaties (RD-coördinaten) worden in het veld vastgesteld met behulp van een GPS. De boorprofielen worden beschreven op basis van de ASB 5.2.

Indien mogelijk en effectief wordt een oppervlaktekartering verricht in raaien met een onderlinge afstand van maximaal 5 meter. Individuele vondsten of vondstconcentraties worde met behulp van GPS ingemeten.

3 Veldonderzoek

3.1 Verrichte werkzaamheden (VS03)

Positie boringen:	regelmatige verdeling over het plangebied (figuur 21).
Gebruikt boormateriaal:	Edelmanboor met diameter van 7 cm.
Totaal aantal boringen:	5
Boorgrid:	40 * 50 m
Boordichtheid:	5 boringen per hectare
Geboorde diepte:	1,0 – 1,5 m –Mv
Inmeten boorlocaties:	GPS
Boorbeschrijving:	Archeologische Standaard Boorbeschrijving (ASB 5.2)

Inspectie bodemontsluitingen en/of oppervlaktekartering: In verband met de vegetatieresten op de akker was geen effectieve oppervlaktekartering mogelijk. Evenmin waren bodemontsluitingen aanwezig die geïnspecteerd konden worden op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

De ligging van de boorpunten is weergegeven op de boorpuntenkaart. De resultaten van het booronderzoek zijn opgesomd in bijlage 6.

3.3 Resultaten en interpretatie booronderzoek (VS03)

Uit de boorresultaten blijkt dat de oorspronkelijke bodem (C-horizont) binnen het plangebied uit een bruingele, pleistocene primaire (eolische), zwak zandige, kalkloze leem (löss) bestaat (formatie van Boxtel, laagpakket van Schimmert).

In de top van de primaire leembodem heeft zich een reguliere leembrikgrond gevormd met een Ap-Bt-BC-C profielopbouw die kenmerkend is voor holocene bodems in lössleem. Vanwege het ontbreken van een E-horizont is formeel sprake van een bergbrikgrond. Onder de Ap-horizont bevindt zich de als gevolg van klei- en ijzeraanrijking de roodbruine, relatief stevige Bt-horizont met de onderliggende licht bruinrode, matig stevige BC-overgangshorizont. De Bt-horizont heeft een maximale dikte variërend van 50 cm in de boringen 1, 2 en 5 tot slechts 20 cm in boring 3. De afwezigheid van een E- of EB-horizont toont aan dat de bodem enigermate is geërodeerd. Dit geldt met name voor het centrale deel van het plangebied ter plaatse van boring 3, samenhangend met de geleidelijke landschappelijke overgang van het vlakke plateaudeel naar de laagte binnen het noordwestelijke deel van het plangebied.

Binnen het noordwestelijke deel van het plangebied (boringen 2 en 5) is boven de holocene leembrikgrond in primaire löss een colluviumlaag aangetroffen met een dikte van 50 tot 60 cm. Dit colluvium ligt direct op de Bt-horizont; een oorspronkelijk A-horizont ontbreekt. Dit duidt er op dat de oorspronkelijke leembrikgrond voorafgaand aan de afzetting van het colluvium enigszins is geërodeerd.
Het colluvium zelf wordt gekenmerkt door een relatief lage consistentie en zeer fijne sedimentaire gelaagdheid maar kan niet worden onderverdeel in subeenheden. Vanwege het ontbreken van antropogene bestanddelen in het opgeboorde bodemmateriaal is een datering niet mogelijk.

Figuur 18: Foto van boring 1, uitgelegd per meter van linksboven naar rechtsonder

Figuur 19: Foto van boring 3, uitgelegd per meter van links naar rechts

Figuur 20: Foto van boring 5, uitgelegd per meter van linksboven naar rechtsonder

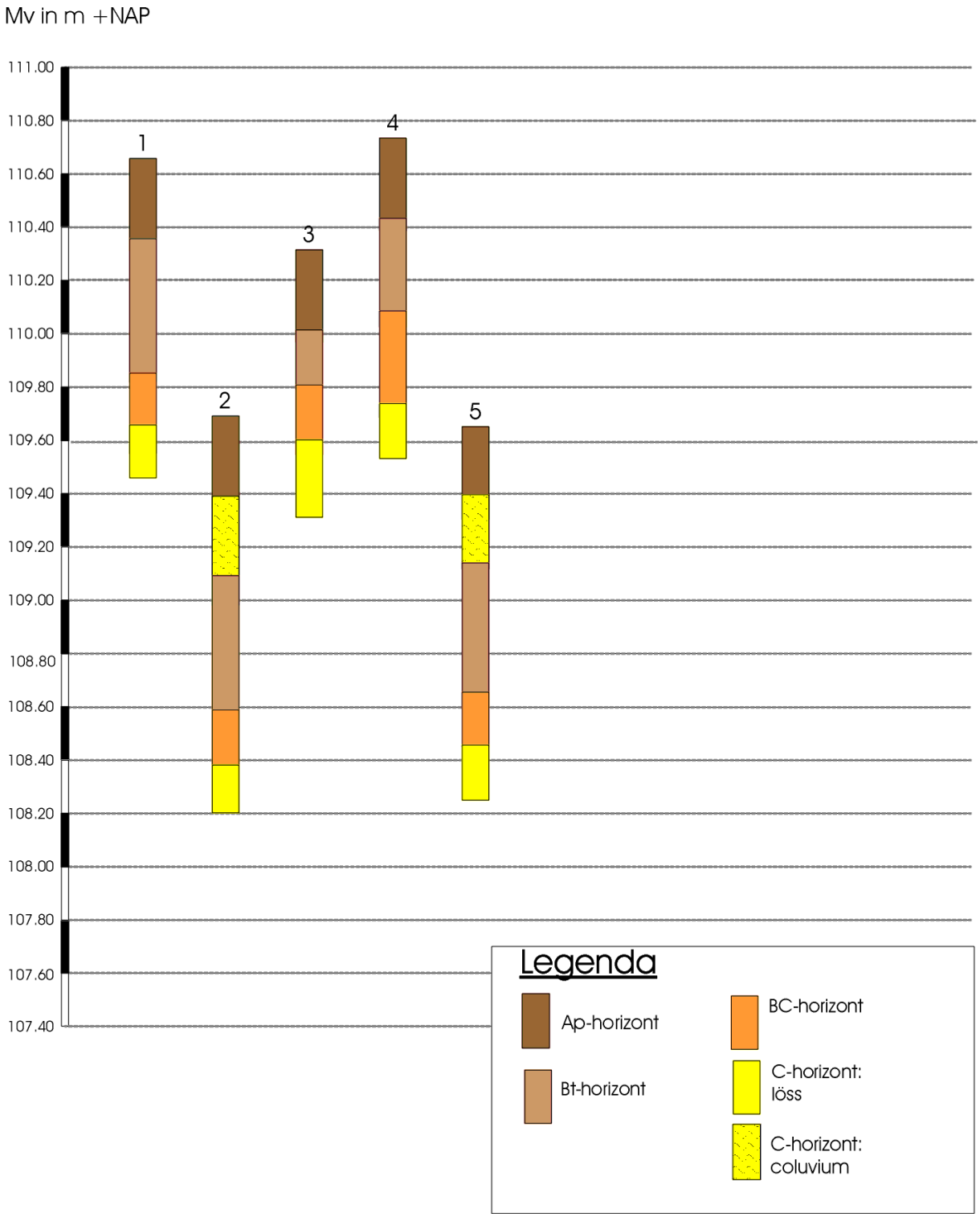

Figuur 21: Boorprofielen

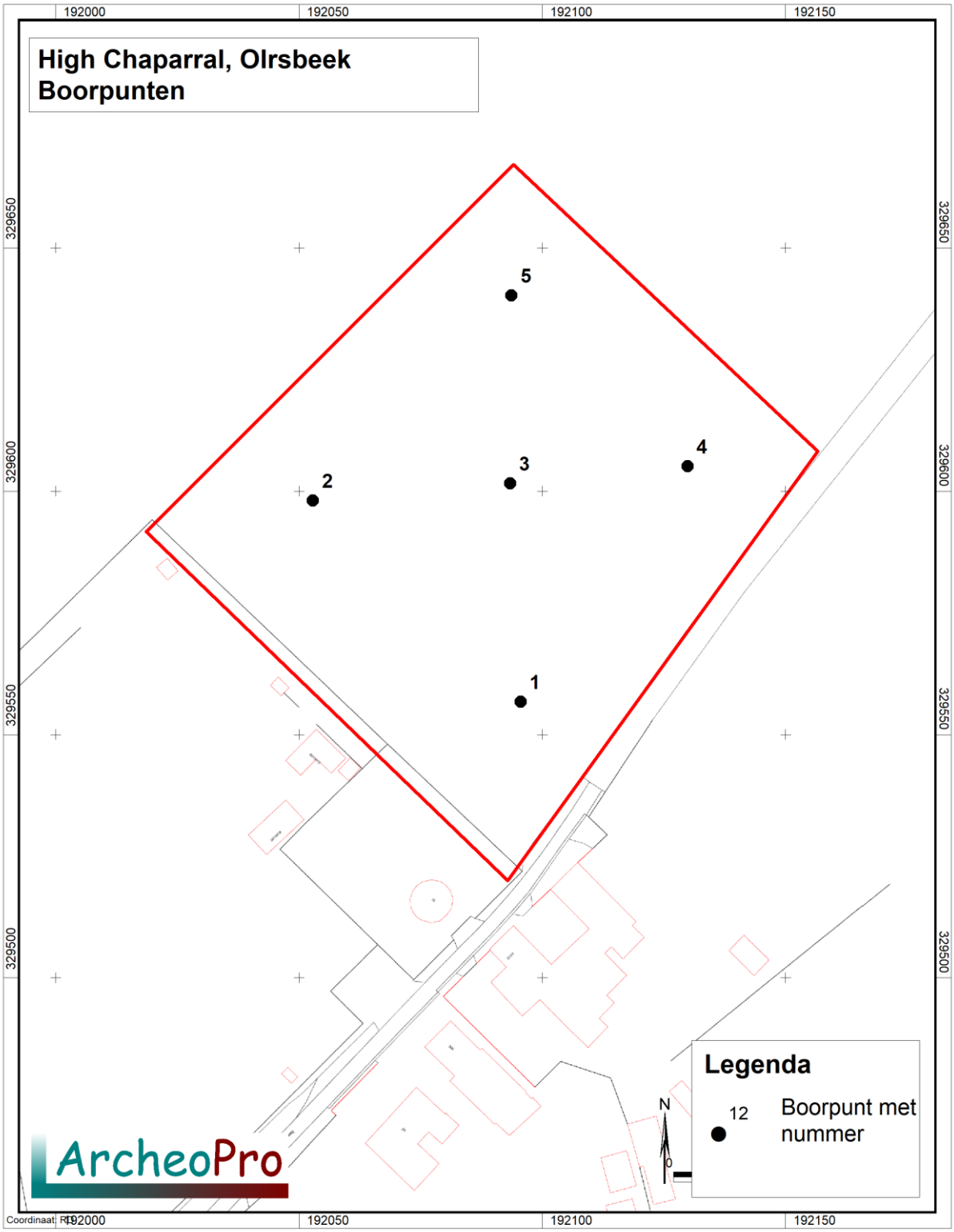

Figuur 22: Plangebied met boorpunten op topografische ondergrond

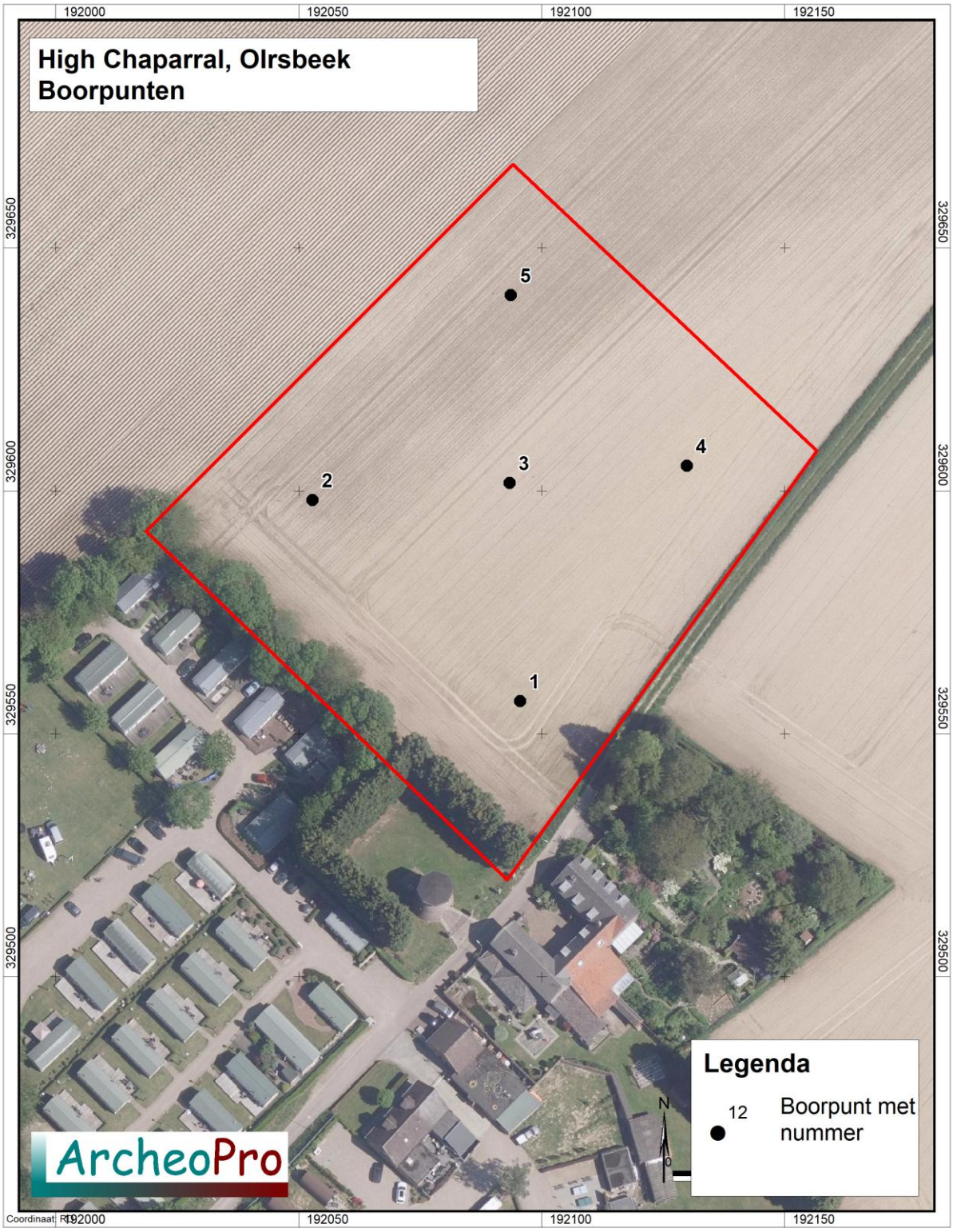

Figuur 23: Plangebied met boorpunten op luchtfoto

4 Conclusies en aanbevelingen (VS07)

4.1. Conclusies

In februari 2023 is door ArcheoPro een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor een akkerterrein aan de Hagerweg te Oirsbeek naast de camping High Chaparrel, gemeente Beekdaelen.
Het archeologisch vooronderzoek betrof een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) middels verkennende boringen en een bureaustudie. De centrale vraagstelling van het bureauonderzoek luidt: welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied? De centrale vraagstelling van het inventariserend veldonderzoek verkennende fase luidt: Kan op basis van de resultaten van het IVO-O verkennende fase door middel van grondboringen de gespecificeerde archeologische verwachting en/of waarde worden bijgesteld?

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het plangebied een hoge verwachting voor bewoning en/of begraving voor resten van agrarische gemeenschappen uit alle periodes vanaf het neolithicum tot en met de volle middeleeuwen en een middelhoge verwachting voor laat-paleolithische en mesolithische resten van jagers-verzamelaars gemeenschappen. Voor *off site* fenomenen uit alle perioden vanaf het neolihicum geldt een hoge verwachting.

Uit het booronderzoek blijkt dat de oorspronkelijke bodem binnen het zuidoostelijke deel van het plangebied enkel uit primaire eolische lössleem bestaat met in de top de verwachte leembrikgrond met een nagenoeg nog intacte Bt-horizont. Binnen het lager gelegen noordwestelijke deel van het plangebied is eveneens een leembrikgrond in primaire lössleem aangetroffen, maar wordt deze afgedekt door een colluviumlaag met een dikte van 50 tot 60 cm. Een E-horizont is nergens vastgesteld. Centraal binnen het terrein is duidelijk sprake van een bergbrikgrond met een aangetaste B-horizont als gevolg van bodemerosie.

Op basis van het verkennend booronderzoek dient de hoge archeologische verwachting met betrekking tot resten uit de periode neolithicum-volle middeleeuwen te worden behouden. Vanwege de aantasting van de oorspronkelijk bodem door een combinatie van ploegen en bodemerosie kan de verwachting met betrekking tot het aantreffen van behoudenswaardige vuursteenvindplaatsen uit het laat-paleolithicum en mesolithicum worden bijgesteld naar laag.

4.2. Selectieadvies

Aanbevolen wordt om binnen het plangebied een archeologisch vervolgonderzoek middels proefsleuven uit te voeren naar de aanwezigheid en behoudenswaardigheid van archeologische resten van sporennederzettingen uit de periode neolithicum-volle middeleeuwen.

Een archeologische proefsleuvenonderzoek mag enkel worden uitgevoerd op basis van een vooraf door de gemeente Beekdaelen vooraf goedgekeurd programma van eisen (PvE).

In alle gevallen geldt dat indien bij toekomstig graafwerk archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, deze direct gemeld dienen te

worden bij de minister conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 & 5.11 en de gemeente Beekdaelen.

4.3 Selectiebesluit

Bovenstaand advies is een selectieadvies. Het rapport zal eerst beoordeeld worden door de bevoegde overheid die hierover een selectiebesluit zal nemen en de benodigde vergunning(en) zal afgeven.

Er is momenteel nog geen selectiebesluit genomen over dit rapport.

5. Literatuur en bronnen

Bronnen

Grote historische Provincie Atlas van Nederland; deel 4 Zuid-Nederland 1838-1857 1:50.000. Topografische dienst Wolters Noordhoff Groningen 1990

Grote historische topografische Provincie Atlas Limburg; 1894-1926 1:25.000. Nieuwland Tilburg 2006

Grote topografische atlas van Nederland 1:50.000 Deel 4 Zuid-Nederland. Topografische dienst. Wolters Noordhoff Groningen 1997

Kadaster Topografische Dienst, Top25Raster, Top10Vector, GBKN kaarten, Emmen 2008

Luchtfoto, http://maps.google.nl

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, IKAW 3.0 (Indicatieve kaart Archeologische Waarden), Amersfoort.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, AMK (Archeologische monumentenkaart), Amersfoort.

Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft.

Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968.

Stichting voor Bodemkartering: Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000, Staring Centrum, Wageningen, 1989

Tranchot en v. Muffling, Kartenaufnahme der Rheinlande 1803-1820

Twaalf provinciën 2007. Atlas van topografische kaarten. Nederland 1955-1965. Uitgeverij twaalf provinciën. Landsmeer.

Digitale bronnen

http://archis.cultureelerfgoed.nl

http://www.pdok.nl

http://maps.google.nl

http://www.omgevingswet.overheid.nl

https://bagviewer.kadaster.nl

http://www.topotijdreis.nl

Literatuur

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie. De hogere niveaus*. Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 1997. *Landschappelijk Nederland*, Assen.

Berendsen, H.J.A., 1997. *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*, Assen.

Berg, G. M.W. van den, 1996. *Fluvial sequences of the Maas. A 10 Ma record of neotectonics and climate change at various time scales*. Wageningen

Berkel, G. van & K. Samplonius, 2006. *Nederlandse plaatsnamen, herkomst en historie*. Utrecht.

Bongers, T., A.M.I. van Waveren, K. Olaya, B. van Os, A.C. van de Venne, K. Grothe, J. de Moor, S. Rumping & T. Vanderhoeven, 2023. *Aanleg Waterbuffer Hagendoornweg, Oirsbeek, gemeente Beekdaelen. Een archeologisch onderzoek door middel van een archeologische begeleiding protocol opgraven.* EARTH Integrated Archaeology Rapporten 208

Bosch, J.H.A., 2005. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht. TNO-rapport, NITG 05-043-A.

Bunnik, F.P.M., 1999. *Vegetationsgeschichte der Lößbörden schwisssen Rhein und Maas von der Bronzezeit bis in die frühe Neuzeit*. PhD-thesis universiteit Utrecht.

Felder, W.M. en P.W. Bosch, 1988. *Geologische oppervlaktekaart van Zuid-Limburg en omgeving.* RGD Haarlem.

Kuyl, O.S., 1980. *Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland 1: 50.000, blad Heerlen (62W oostelijke helft, 620 westelijke helft)*. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.

Mulder, E.F.J de e.a. (red.), 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten

Renes, J., 1988. *De geschiedenis van het Zuid-Limburgse cultuurlandschap*, Maastricht.

Verhoeven, M.P.F., 2007. *Hoog, middelhoog en laag; een archeologische verwachtings- en cultuurhistorische advieskaart voor de Parkstad Limburg gemeenten en de gemeente Nuth*. RAAP-rapport 1483.

Wijk, I. van & J. Orbons, 2009. *Archeologische (verborgen) schatten/waarden van Valkenburg op de kaart gezet. Een archeologische beleidskaart voor de gemeente Valkenburg aan de Geul*. Archol-rapport 121.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

Verklarende woordenlijst	
AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumentenkaart
ASB	Archeologische Standaard Boorbeschrijving
Archis	Archeologisch Informatie Systeem
BP	Before Present (present=1950)
GIS	Geografische Informatie Systemen
GPS	Global Positioning System
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
IVO	Inventariserend VeldOnderzoek
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-mv	Onder maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PVA	Plan van Aanpak
PVE	Programma van Eisen
RCE	Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
SBB	Standaard Boor Beschrijvingsmethode
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Bijlage 2: Archeologische tijdschaal

Periode	Datering		
Midden- en Laat Paleolithicum (oude steentijd)	250.000	-	9000
Mesolithicum (midden steentijd)	9000	-	4500
Neolithicum (nieuwe steentijd)	4500	-	2000
Bronstijd	2000	-	800
IJzertijd	800	-	12 v. chr.
Romeinse tijd	12 v chr.	-	500 n. chr.
Vroege middeleeuwen	500	-	1000
Volle middeleeuwen	1000	-	1250
Late middeleeuwen	1250	-	1500
Nieuwe tijd	1500	-	heden

Bijlage 3: Overzicht vondstlocaties

Zaak nr:	Coördinaat	Periode	Vondsten	Complexen
2884179100	192900/329400	Neoliticum	Vuursteen	Onbekend

Bijlage 4: Overzicht archeologische monumenten

AMK nr:	Coördinaat	Periode	Complex
16351	191455/331020.4	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Nederzetting, onbepaald
16352	193063.2/329782.6	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Nederzetting, onbepaald
16363	192440.2/328475.8	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Nederzetting, onbepaald

Bijlage 5: Overzicht archeologische onderzoeksmeldingen

Zaak nr:	Coördinaat	Onderzoek	Periode	Vondsten	Complexen
2203137100	191723.5/329082.4 Oppervlak: 0.33336 ha.	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2313110100	194248.5/322991.1 Oppervlak: 21128.33 ha.	Bureauonderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2427598100	192044.2/329268.3 Oppervlak: 0.058204	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen

	ha.				
4720675100	192650.9/329017.7 Oppervlak: 0.908585 ha.	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen
4776858100	190045.6/365149.1 Oppervlak: 100000 ha.	Onbekend	Onbekend	Geen	Geen

Bijlage 6: Boorbeschrijving

Algemene boorgegevens	
Soort boring	BAR
Projectnummer	22-104
Projectnaam	High Chaparral, Oirsbeek
Deelgebied	NVT
Organisatie	ArcheoPro
Archis meldingsnummer	5275899100
Coördinaatsysteem	RD2000
Coördinaatsysteemdatum	ETRS89
Locatiebepaling	GPS
Referentievlak	NAP
Bepaling maaiveldhoogte	AHN
Boormethode	Edelman
Boordiameter	7 cm
Opdrachtgever	Aelmans

Posities van boringen			
Boornummer	**X_RD**	**Y_RD**	**Mv in m +NAP**
1	192095.5	329556.8	110.65
2	192052.8	329598.1	109.70
3	192093.4	329601.6	110.26
4	192129.8	329605.1	110.72
5	192093.6	329640.3	109.69

Boorbeschrijving volgens ASB 5.2																			
Boor Nr.	**LDO**	**Lithologie**						**Kleur**				**Overige kenmerken**							**AIS/OPM**
		GD	**BK**	**BS**	**BZ**	**BG**	**BH**	**HK**	**TK**	**IK**	**VLK**	**LG**	**CO**	**SST**	**NVS**	**BHN**	**BI**	**GI**	
1	30	L			1		2	GR	BR							Ap			
	80	L			1			RO	BR				STV			Bt			
	100	L			1			RO	BR	LI			MST			BC			
	120	L			1			BR		LI			MST			C		LSS	
2	30	L			1		2	GR	BR							Ap			
	60	L			1			BR	GR	LI			MSL			C1		COL	
	110	K		4				RO	BR	DO			ZST			Bt			
	130	L			1			RO	BR				MST			BC			
	150	L			1			BR		LI			MST			C2		LSS	
3	30	L			1		2	BR	GR	DO						Ap			
	50	L			1			RO	BR				STV			Bt			
	70	L			1			RO	BR	LI			MST			BC			
	100	L			1			BR		LI			MST			C		LSS	
4	30	L			1		2	GR	BR							Ap			
	75	L			1			RO	BR				STV			Bt			
	100	L			1			RO	BR	LI			MST			BC			
	120	L			1			BR		LI			MST			C		LSS	
5	25	L			1		1	BR	GR							Ap			
	50	L			1			BR		LI			MSL			C1		COL	
	100	K		4				RO	BR	DO			ZST			Bt			
	120	L			1			RO	BR				STV			BC			
	140	L			1			BR		LI			MST			C2		LSS	

Betekenis van de afkortingen:

LDO – Onderzijde boortraject in cm -mv

Lithologie:

GD – Onverharde sedimenten: G = grind, K = klei, L = leem, V = veen, Z = zand, P = puin
Korrelgrootte: uf = uiterst fijn, zf = zeer fijn, mf = matig fijn, mg = matig grof, zg = zeer grof, ug = uiterst grof
Bijmengsels: BK = bijmengsel klei, BS = bijmengsel silt, BZ =bijmengsel zand, BG= bijmengsel grind, BH = bijmengsel humus. Betekenis toegevoegde cijfers: 1 = zwak, 2 = matig, 3 = sterk en 4 = uiterst.

Kleur:

HK = hoofdkleur, BL = blauw, BR = bruin, GE = geel, GN = groen, GR = grijs, OL = olijf, OR =oranje, PA = paars, RO = rood, RZ = roze, WI = wit, ZW = zwart.
TK = Tweede kleur (kleurafkortingen als boven).
IK = Intensiteit kleur: LI = licht en DO = donker
VLK = Vlekken (V): 2e en 3e letter is kleurafkorting als boven, 1 = weinig, 2 = matig , 3= veel

Overige kenmerken:

SO = Sortering: 1 = slecht, 2 = matig, 3 = goed, 4 = zeer goed
CO = Consistentie (C): ZSL-zeer slap, SLA-slap, MSL-matig slap, MST-matig stevig, STV-stevig
PLH = plantenresten (PL): PL0 = geen, PL1 = spoor, PL2 = weinig, PL3 = veel)
NVS = nieuwvormingen: MNC = mangaanconcreties, ROV = roestvlekken, FEC = ijzerconcreties, FFV = fosfaatvlekken
TL = trends in de laag; FUA = naar boven toe fijner, TOH = aan de top humeus, TOK = top kleiig
SST = Sedimentaire structuren; STKL = kleilagen, STLL = leemlagen, FLA = fijn gelaagd
LG = laaggrens; BSE = basis scherp, BGE = basis geleidelijk, BDI = basis diffuus
BHN = Bodemhorizont; BHA = A-horizont, BHAa = esdek, BHB = B-horizont, BHBs = B-horizont met sesquioxiden, BHBt = B-horizont met lutuminspoeling, BHC = C-horizont, BHCg = C-horizont met gleykenmerken, BHCr = gereduceerde C-horizont
BI = Bodemkundige interpretaties; BOV = bouwvoor , XX = recent verstoord, XM = verveend, VEG = veengrond, OPG = opgebracht, SLO = slootvulling, PD = plaggendek, AD = antropogeen dek, MPG = moderpodzol, BO = begraven oud oppervlak, CL = cultuurlaag, GI = Geologische interpretaties; LSS = löss, COL = colluvium, ALL = alluvium, DEZ = dekzand, RIV = rivierafzettingen, FPG = fluvioperiglaciaal

AIS = Archeologische indicatoren; BST = baksteen, SKO = steenkool, HKF = houtskool fijn verdeeld, AWF = aardewerkfragmenten, PUI = puin, SIN = sintels, ASF = asfaltbeton, MXX = metaal, SVU = vuursteenfragmenten, GLS = glas, SLA = slakken/sintels, VKL = verbrande klei/leem, SXX = Natuursteen, PLC = plastic, OXBO = onverbrand bot